

Jaarverslag 2022

Rekenhof

Jaarverslag 2022

Verslag goedgekeurd door de algemene vergadering van het Rekenhof van 25 mei 2023

controleren
evalueren
informereren

Jaarverslag 2022

Voorwoord	6
Inleiding	7
Hoofdstuk 1	
Organisatie en strategie van het Rekenhof	8
1.1 College van het Rekenhof	8
1.2 Administratieve diensten	9
1.3 Middelen	11
1.4 Nieuwe werkorganisatie en einde van de coronamaatregelen	15
1.5 Strategisch plan van het Rekenhof	15
Hoofdstuk 2	
Controles en opdrachten van het Rekenhof	21
2.1 Controles	21
2.2 Specifieke opdrachten	24
2.3 Rechtsprekende bevoegdheid	25
2.4 Verzoeken van parlementen	25
2.5 Adviesvragen van de uitvoerende macht	26
2.6 Impact van de controles en audits	27
Hoofdstuk 3	
Het Rekenhof als begrotingsadviseur	29
3.1 Rekenhof als begrotingsadviseur	29
3.2 Europees begrotingskader	36
Hoofdstuk 4	
Internationale betrekkingen	38
4.1 Samenwerking in EU-verband	38
4.2 Samenwerking binnen internationale organisaties van hoge controle instanties	39
4.3 Externe audit van internationale organisaties	41
4.4 Andere multilaterale en bilaterale samenwerking	42
4.5 Betrokkenheid bij de European Evaluation Society	43
Hoofdstuk 5	
Externe activiteiten	44
5.1 Uiteenzettingen	44
5.2 Medewerking als deskundige	45
5.3 Bijdragen in publicaties	46

Bijlagen	47
Bijlage 1 – Begroting 2022 van het Rekenhof	47
Bijlage 2 – Rekening 2021 van het Rekenhof	49
Bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof in 2022	52
Bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht	54
Bijlage 5 – Publicaties	55

Voorwoord

Het Rekenhof moet als controleorgaan een voorbeeldfunctie vervullen. Daarom is het begonnen aan een ISO 9001:2015-certificeringsproces. Die certificering steunt op de toepassing van een kwaliteitsmanagementsysteem, om ervoor te zorgen dat de processen in overeenstemming zijn met de kwaliteitsnormen die als maatstaf worden gebruikt. Voor hoge controle-instanties is dat het INTOSAI-*Framework of Professional Pronouncements*, beter bekend als de IFPP-normen.

Door in zijn strategisch plan 2020-2024 de wil op te nemen om dat IFPP-kader toe te passen, is het Rekenhof de facto begonnen met twee parallelle benaderingen die elkaar versterken.

De IFPP-normen stellen zeer duidelijke eisen aan de onderzoeken van rekeningen of van de rechtmatigheid of de performantie van overheidsbeleid.

Het Rekenhof heeft echter ook een adviserende opdracht ten aanzien van de parlementsleden, bijvoorbeeld door de budgettaire gevolgen van wetsvoorstellen te beoordelen of door adviezen uit te brengen over begrotingsontwerpen. Het Rekenhof wil ook deze rol vervullen met de hoogste normen en kwaliteitsgaranties.

Hoewel er als zodanig geen normen voor de adviezen over begrotingsontwerpen bestaan, heeft het Rekenhof specifieke methodologische eisen opgesteld die geïnspireerd zijn op de IFPP-normen. Die eisen zijn ook op de website gepubliceerd.

Intern zorgt een Rekenhofbrede IFPP-werkgroep ervoor dat de INTOSAI-normen zoveel mogelijk bekendheid krijgen en op al onze acties worden toegepast, zo nodig door een passende procedure te creëren. Een specifieke intranetpagina over IFPP biedt ondersteuning door middel van documentatie, modeldocumenten en opleidingen.

Deze dynamiek creëert vooruitgang; zo wordt binnenkort op de website een database gepubliceerd waarin gerapporteerd wordt of en in welke mate de aanbevelingen uit de audits in het overheidsbeleid geïntegreerd worden.

Hilde François
Voorzitter

Philippe Roland
Eerste voorzitter

Inleiding

Het Belgische Rekenhof staat de parlementen bij in de uitoefening van hun toezicht op de ontvangsten en uitgaven van de uitvoerende macht. Het streeft naar een verbetering van de werking van de overheid door zijn controles en door de evaluatie van het overheidsbeleid. Het hecht als onafhankelijke instelling in het bijzonder belang aan kwaliteitsvolle informatie, de ondersteuning van behoorlijk bestuur, een dynamisch personeelsbeleid en zijn externe relaties.

In zijn jaarverslag verschaft het Rekenhof informatie over de manier waarop het jaar na jaar zijn visie, zijn waarden en zijn opdrachten vorm geeft. Met dit jaarverslag legt het verantwoording af over zijn werking in 2022. De structuur van dit jaarverslag ziet eruit als volgt:

- **Hoofdstuk 1** licht de organisatie en strategie van het Rekenhof toe.
- **Hoofdstuk 2** geeft een overzicht van de controle- en auditactiviteiten in de diverse entiteiten die onder de controlebevoegdheid van het Rekenhof vallen en van de andere opdrachten van het Rekenhof.
- **Hoofdstuk 3** behandelt een actueel thema van de instelling.
- **Hoofdstuk 4** gaat nader in op de internationale betrekkingen.
- **Hoofdstuk 5** schetst kort de externe activiteiten van het Rekenhof.

Het Rekenhof publiceert zijn jaarverslag alleen digitaal op www.rekenhof.be. Op die manier wil het dit rapport snel en via moderne communicatiemiddelen beschikbaar stellen en ook het papierverbruik verder verminderen.

Hoofdstuk 1

Organisatie en strategie van het Rekenhof

Het Rekenhof bestaat uit een college van twaalf leden dat wordt bijgestaan door een ambtenarenkorps.

1.1 College van het Rekenhof

De leden van het Rekenhof worden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers benoemd voor een hernieuwbaar mandaat van zes jaar. Om hun onafhankelijkheid en hun onpartijdigheid te waarborgen, heeft de wetgever een stelsel van onverenigbaarheden en verbodsbepalingen ingevoerd. De wedden en pensioenen van de leden van het Rekenhof zijn bij wet vastgelegd.

Het Rekenhof is samengesteld uit een Nederlandse kamer en een Franse kamer, die samen de algemene vergadering vormen. Elke kamer bestaat uit een voorzitter, vier raadsheren en een griffier. De oudst benoemde voorzitter en griffier dragen respectievelijk de titel van eerste voorzitter en hoofdgriffier.

Algemene Vergadering			
Nederlandse kamer		Franse kamer	
Voorzitter	Hilde François	Eerste voorzitter	Philippe Roland
Raadsheren	Jan Debucquoy	Raadsheren	Pierre Rion
	Rudi Moens		Florence Thys
	Vital Put		Dominique Guide
	Walter Schroons		Olivier Hubert
Griffier	Tine Debusschere*	Hoofdgriffier	Alain Bolly

* De Kamer van Volksvertegenwoordigers benoemde op 17 maart 2022 Tine Debusschere met ingang van 1 april 2022 tot griffier, in opvolging van Jozef Van Ingelgem die met pensioen ging.

De algemene vergadering is bevoegd voor de dossiers in verband met de federale Staat, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Duitstalige Gemeenschap, de openbare instellingen die ervan afhangen, alsook voor de interpretatie van de Europese en federale regelgeving.

De Nederlandse kamer is exclusief bevoegd voor de dossiers betreffende de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de openbare instellingen die ervan afhangen en de Vlaamse provincies.

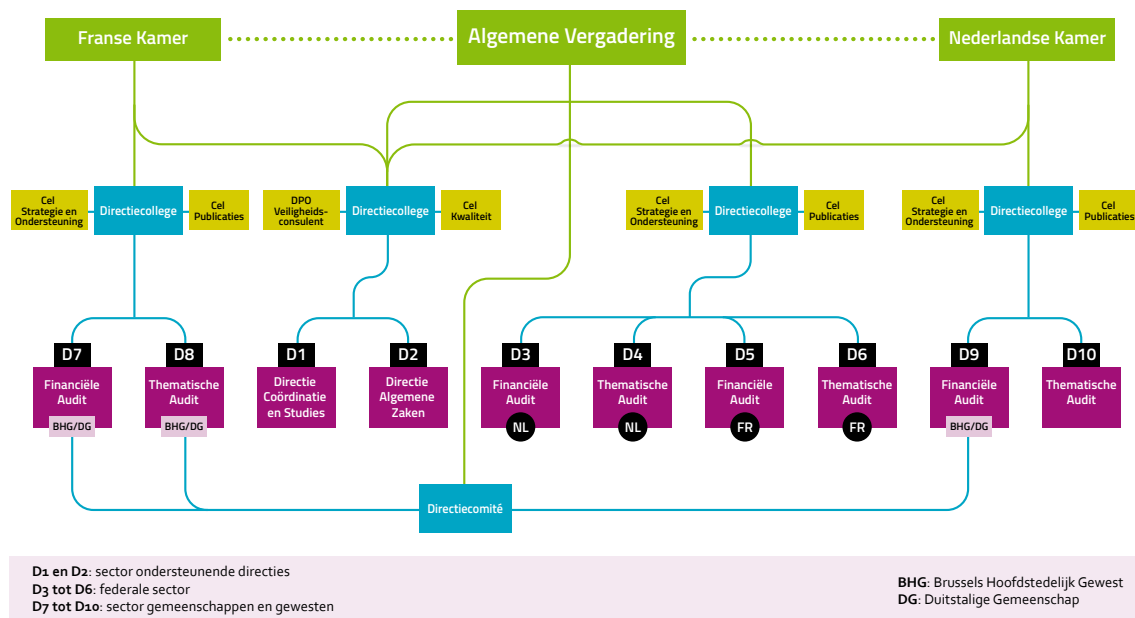

De Franse kamer is exclusief bevoegd voor de dossiers aangaande de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie, het Waals Gewest, de openbare instellingen die ervan afhangen en de Waalse provincies.

De Nederlandse kamer, de Franse kamer en de algemene vergadering komen elke week fysiek of digitaal samen. Daarnaast kunnen buitengewone vergaderingen worden bijeengeroepen. De zittingen zijn niet openbaar. In 2022 heeft het Rekenhof 163 keer vergaderd: 61 zittingen (waarvan 21 elektronisch) van de algemene vergadering, 52 (waarvan 22 elektronisch) van de Nederlandse kamer en 50 (waarvan 30 elektronisch) van de Franse kamer.

1.2 Administratieve diensten

1.2.1 Organigram en organisatie

De diensten van het Rekenhof zijn onderverdeeld in drie sectoren. Samen omvatten ze tien directies die elk worden geleid door een eerste-auditeur-directeur.

Sector I is een ondersteunende sector. Hij bestaat uit de directie Coördinatie en Studies (die ook de griffie van de mandatenlijsten en vermogensaangiften omvat) en de directie Algemene Zaken.

Sector II heeft betrekking op de federale overheid, sector III op de gemeenschappen en gewesten. Deze operationele sectoren zijn samengesteld uit directies die tot de financiële of de thematische pijler behoren.

De financiële pijler onderzoekt de begroting, verricht financiële audits en controleert de rekeningen van de overheidsdiensten en rekenplichtigen. De thematische pijler verricht de audits naar de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen en de procedures, alsook naar de goede besteding van de overheidsgelden om de doelmatigheid, doeltreffendheid en zuinigheid van een dienst, een proces of een beleid te meten.

De indeling in sectoren sluit aan bij de bevoegdheden van de algemene vergadering, de Nederlandse kamer en de Franse kamer.

1.2.2 Cel Kwaliteit

In 2019 heeft het Rekenhof zijn kwaliteitsmanagementsysteem hervormd. Sindsdien is de cel Kwaliteit verantwoordelijk voor de ontwikkeling van kwaliteitscontrole en -borging binnen de instelling. Deze cel wordt aangestuurd door de algemene vergadering en de stuurgroep Strategische Veranderingen, waarin alle directies vertegenwoordigd zijn.

Het Rekenhof heeft twee belangrijke keuzes gemaakt om bij te dragen tot kwaliteitsverbetering en aan te tonen dat alles wordt gedaan om werk van hoge kwaliteit te leveren. In de eerste plaats wil het Rekenhof werken volgens het normenkader van de internationale vereniging van hoge controle-instellingen, het *INTOSAI Framework of Professional Pronouncements* (IFPP). Ten tweede heeft het gekozen voor ISO 9001 als kwaliteitsmanagementsysteem.

De stappen die het Rekenhof in 2022 heeft gerealiseerd op het gebied van kwaliteitsbeheer worden verder toegelicht bij de uitvoering van haar strategisch plan in [punt 1.5.1](#).

1.2.3 Cel DPO/Beveiliging

Voor de verwerking van persoonsgegevens is het Rekenhof sinds 25 mei 2018 aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (*General Data Protection Regulation*, GDPR) onderworpen. Het heeft in dat kader een functionaris voor gegevensbescherming aangesteld (*Data Protection Officer*, DPO). De DPO ondersteunt daarbij de auditteams om vragen rond de GDPR-voorschriften te beantwoorden.

In 2022 heeft de DPO elf formele adviezen gegeven die op grond van de toepasselijke dienstorder vereist zijn in het kader van de audits en de controles. De DPO is tijdens de controles tien keer tussenbeide gekomen en 57 keer naar aanleiding van verschillende vragen. Hij heeft zeventien nota's opgemaakt over specifieke GDPR-gevallen of over de beveiliging van het informatiesysteem. Daarnaast heeft de DPO zes interne of externe opleidingsactiviteiten uitgevoerd.

In het beveiligingsbeleid van het informatiesysteem van het Rekenhof is de actieve tussenkomst opgenomen van een Veiligheidscomité. Dat bestaat uit vertegenwoordigers (die een vorming in beveiliging hebben genoten) van de informaticadienst, van de studiedienst, van de dienst Human Resources en uit een veiligheidscorrespondent van elke operationele directie¹. In 2022 heeft de DPO het comité twee keer (digitaal) samengeroepen.

---

¹ Het Beveiligingscomité is verantwoordelijk voor het onderhoud van het beleid inzake beveiliging van de informatiesystemen en de opvolging van de toepassing van het actieplan. Het moet de algemene vergadering van het hof op de hoogte houden van de doeltreffendheid van het ingevoerde beveiligingsbeleid. Het is bovendien belast met de periodieke evaluatie van de kwetsbare plekken; het zoeken naar technische oplossingen en het uitwerken van procedures; het implementeren van sensibiliserings- en vormingsprogramma's en van beveiligingsonderzoeken op vraag van de algemene vergadering van het hof.

De DPO heeft ook gewerkt aan de evaluatie en herziening van het referentiekader voor de beveiliging die momenteel van toepassing is op het Rekenhof. Hij heeft ook deelgenomen aan werkzaamheden over de toegang van het Rekenhof tot openbare databanken en de problematiek rond gegevenscommunicatie.

1.3 Middelen

1.3.1 Human Resources

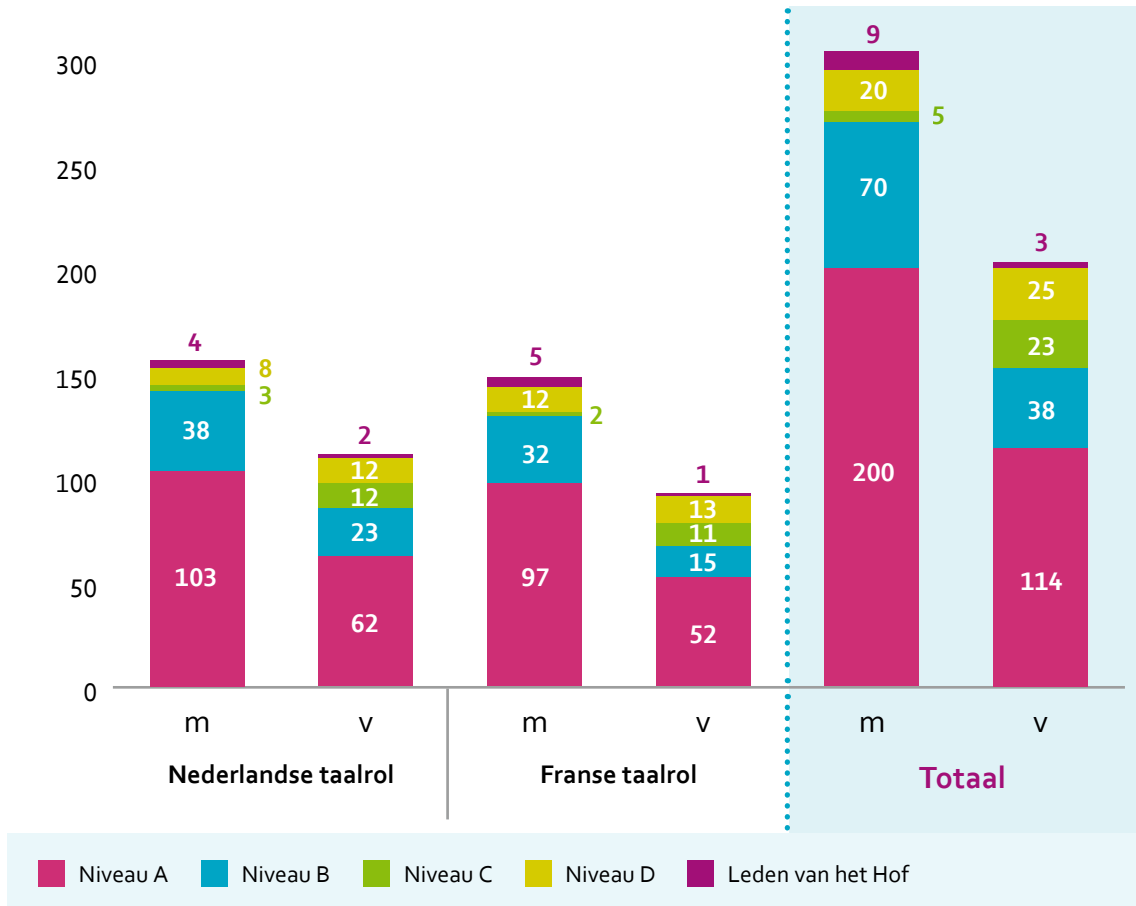
Het Rekenhof benoemt en ontslaat zelf zijn personeelsleden. De personeelsformatie bevat 616 betrekkingen, gelijk verdeeld onder Nederlandstaligen en Franstaligen.

In 2022 stelde het Rekenhof gemiddeld 507 personen tewerk (453 vastbenoemden en 54 contractuelen), van wie de meesten de functie van auditeur of controleur uitoefenen. In de loop van 2022 traden 24 personeelsleden in dienst en gingen er 18 uit dienst. Tot 2024 worden 25 nieuwe uitdiensttredingen verwacht.

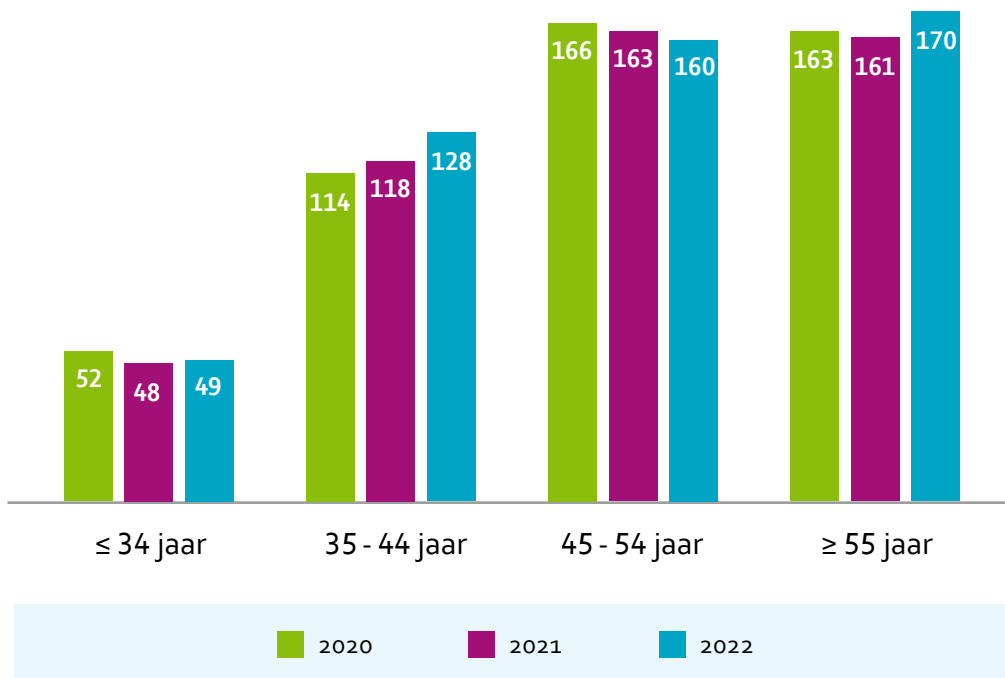
In 2022 hebben de personeelsleden in totaal 339 dagen opleiding gevolgd.

De Commissie voor Overleg met de Vakverenigingen (COVAK) kwam in 2022 drie keer samen en het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW) tien keer.

Figuur 1 – Leden van het hof en personeelsleden volgens geslacht en niveau per 31 december 2022

Figuur 2 – Aantal medewerkers per leeftijdscategorie voor de periode 2020-2022

1.3.2 Financiële middelen

a. Begroting van het Rekenhof

Tabel 1 – Begroting van het Rekenhof (in duizend euro)

	2020 (aangepast)	2021 (aangepast)	2022 (aangepast)	2023 (initieel)
Ontvangsten	51.308,00	51.078,00	53.995,20	61.125,80
Uitgaven	56.679,20	58.442,20	59.898,10	65.998,90
Begrotingsresultaat van het jaar	-5.371,20	-7.364,20	-5.902,90	-4.873,10
Overgedragen boni	5.371,20	5.672,30	5.645,00	4.873,10
Aan te wenden boni	0,00	1.691,90	0,00	0,00
Aan te wenden reserve	0,00	0,00	0,00	0,00
Globaal resultaat	0,00	0,00	-257,90	0,00

b. Dotatie en begroting 2022 van het Rekenhof²

De initiële begroting van het Rekenhof voor het jaar 2022 raamde de ontvangsten op 51.433.000 euro. Dit is 0,7 % meer dan in de begroting 2021. De dotatie bedroeg 50.759.000 euro, dit is eveneens 0,7 % meer dan de dotatie voor 2021.

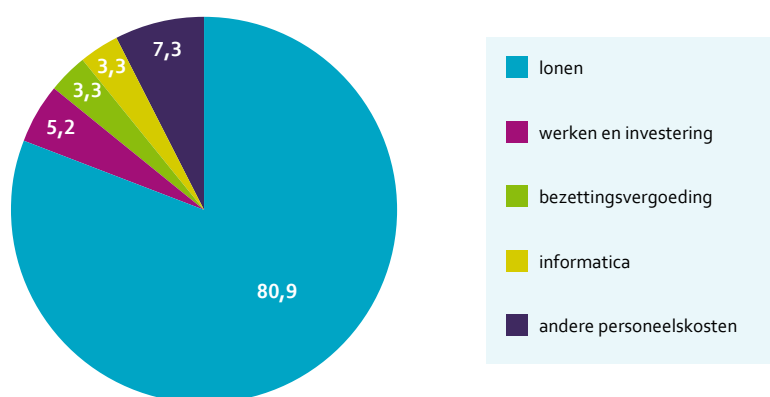
De uitgaven van het boekjaar werden initieel geraamd op 58.236.600 euro. Dit is 1.486.300 euro of 2,62 % meer dan in de begroting 2021. De grote posten in de uitgavenbegroting zijn de loonmassa

² Zie [bijlage 1](#) - Begroting 2022 van het Rekenhof.

(80,9 %), andere vormen van verloning (7,3 %), de bezettingsvergoeding voor het gebouw (3,3 %), informatica en bureautica (3,3 %) en de andere werkings- en investeringsuitgaven (5,2 %).

Door de hoge inflatie en energieprijzen werd de begroting voor 2022 tweemaal aangepast. Daarbij werd de dotatie verhoogd tot 53.323.000 euro en namen de uitgavenkredieten met 1.661.500 euro toe.

Figuur 3 – Belangrijkste posten in de ramingen (%)

c. *Uitvoeringsrekening van de begroting van het Rekenhof*³

De uitvoeringsrekening van de begroting van het Rekenhof wordt aangenomen door zijn algemene vergadering op basis van het verificatierapport van de oudste raadsheer in rang van elke kamer en wordt, na onderzoek door de Commissie voor de Comptabiliteit, door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurd.

Tabel 2 – Uitvoeringsrekeningen van de begroting van het Rekenhof (in duizend euro)

	2020	2021	2022 (voorlopig)
Ontvangsten	51.285,84	51.048,53	53.995,15
Uitgaven	49.320,38	53.539,66	55.458,92
Begrotingsresultaat van het jaar	1.965,46	-2.491,13	-1.463,77
Overgedragen boni	5.371,38	7.364,28	5.644,94
Aan te wenden boni	0	0	0
Aan te wenden reserve	0	0	0
Globaal resultaat	7.336,84	4.873,15	4.181,17

De begrotingsrekening voor het jaar 2021 vermeldt 51.048.531 euro aan ontvangsten, de dotatie van 50.408.000 euro inbegrepen. Dit is 237.305 euro of 0,46 % minder dan in 2020. De uitgaven bedragen 53.539.658 euro, wat 4.219.283 euro of 8,55 % meer is dan in 2020. Bij die uitgaven is de bezettingsvergoeding van 1.676.859 euro, die het Rekenhof voor 2020 aan de Regie der

³ Zie ook [bijlage 2](#) – Rekening 2021 van het Rekenhof.

Gebouwen verschuldigd was, opgenomen. Het Rekenhof had de factuur voor de bezettingsvergoeding 2020 niet tijdig ontvangen waardoor die uitgave niet op het begrotingsjaar 2020 kon worden aangerekend. In de hypothese dat de bezettingsvergoeding voor 2020 toch op het begrotingsjaar 2020 kon worden aangerekend, zouden voor 2021 de uitgaven 51.862.799 euro bedragen Dit is 865.565 euro of 1,70 % meer dan de analoog gecorrigeerde uitslagen voor 2020.

De grote uitgavenposten in de rekening van uitvoering van de begroting zijn de loonmassa (43.201.585 euro, 80,7 %), de andere vormen van verloning (3.832.927 euro, 7,2 %), de bezettingsvergoeding voor het gebouw (3.327.909 euro, 6,2 %) en informatica en bureautica (936.245 euro, 1,7 %). Voor alle andere werkings- en investeringsuitgaven is 2.240.992 euro of 4,2 % van het geheel uitgegeven. De vermelde relatieve aandelen zijn enigszins vertekend door de dubbele bezettingsvergoeding.

De rekening 2021 sluit met een negatief saldo van -2.491.127 euro tegenover een bonus van 1.965.461 euro in 2020. Samen met de overgedragen boni van 2019 en 2020 bedraagt het globaal resultaat na afloop van het jaar van 4.873.150 euro. Zonder de bezettingsvergoeding voor 2020 zou het begrotingssaldo -814.268 euro en het globaal resultaat 6.550.009 euro hebben bedragen.

Tabel 3 – Verdeling van de uitgaven van het Rekenhof (in duizend euro)

	2020	2021	2022 (voorlopig)
Lonen	42.540,49	43.201,59	46.275,12
Andere uitgaven	6.779,89	10.338,07	9.183,80

d. Geïntegreerde algemene en begrotingsboekhouding

Het Rekenhof heeft in 2018 voor het eerst een geïntegreerde algemene en begrotingsboekhouding gevoerd, geïnspireerd op de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, maar met aandacht voor een essentiële verplichting van een dotatiegerechtigde instelling, nl. de verantwoording van de aanwending van de ontvangen dotatie.

Uitgaande van de verscheidenheid aan verrichtingen is een rekeningenstelsel uitgewerkt op basis van het genormaliseerde rekeningstelsel dat overeenkomstig het koninklijk besluit van 10 november 2009 geldt voor de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten. Daarnaast is een reeks boekings- en waarderingsregels opgesteld.

Tot slot is ook overgestapt van het stelsel van het dienstjaar naar het stelsel van beheer.

Over de boekhoudverrichtingen wordt gerapporteerd in de jaarrekening die bestaat uit de balans, de resultatenrekening en de toelichting. De geaggregeerde resultaten van de jaarrekening 2021 zijn opgenomen als [bijlage 2](#).

Het Rekenhof maakte over de rekeningen 2021 de reconciliatie tussen de uitvoeringsrekening van de begroting en de jaarrekening.

1.3.3 Materiële middelen

a. *Beheer van het gebouw*

In opdracht van de Regie der Gebouwen is in het Rekenhofgebouw een nieuwe stookzaal op aardgas geplaatst. Bij de start van het stookseizoen 2022-2023 is het deel met de stookketels in gebruik genomen. De installatie voor warmte-krachtkoppeling zal pas in 2023 klaar zijn voor exploitatie.

Twee nooduitgangen waren een tijd lang onbruikbaar: de ene door een verzakking, de andere door hinderlijk geïnstalleerde rookafvoerkanalen. Beide problemen werden opgelost.

In 2022 heeft het Rekenhof last gehad van insijpelend regenwater. De Regie der Gebouwen plant de waterdichtheid van de dakbedekking te herstellen. Het Rekenhof dringt aan op een snelle realisatie van dat project.

b. *Informatica*

In 2022 gebeurden tal van rationalisaties om het energieverbruik van het Rekenhof te beperken. Er werd geïnvesteerd in energiezuinige schermen en het gebruik van vaste pc's werd verder afgebouwd. Centrale multifunctionele kopie-scan-printtoestellen die werken via badge (*follow-me printing*) werden in gebruik genomen. Het aantal fysieke servers en vooral het aantal printers werd verminderd.

1.4 Nieuwe werkorganisatie en einde van de coronamaatregelen

De personeelsdienst heeft het personeel begeleid bij de veranderingen die de nieuwe werkorganisatie (*New Way of Working*) teweegbracht. Die nieuwe organisatie trad in werking in april 2022 (zie [punt 1.5](#)) en past binnen het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof, waarvan de sleutelwoorden zijn: autonomie, flexibiliteit, vertrouwen en verantwoordelijkheid. Met het oog op continue verbetering werd besloten om in 2022 de maatregelen en acties van deze nieuwe organisatie te evalueren door een enquête te houden over het welzijn van het personeel. Deze maatregel wordt in 2023 uitgevoerd.

Het jaar 2022 werd gekenmerkt door het einde van de maatregelen in verband met de COVID-19-pandemie, waardoor opnieuw personeelsactiviteiten werden georganiseerd. Zo werden de teambuildingactiviteiten hervat en aangemoedigd binnen de diensten. De meeste directies en diensten hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt om opnieuw als team samen te komen.

Op het einde van 2022 is een hervorming van de vervoerskosten voorbereid en uitgevoerd. Die hervorming past binnen de nieuwe werkorganisatie en streeft de vastgestelde milieudoelstellingen van de instelling na (zie [punt 1.5.5](#)). Het Rekenhof koos er immers voor om het gebruik van openbaar vervoer te promoten en stelt het personeel een formule van openbaar vervoer voor die aangepast is aan hun verplaatsingen.

1.5 Strategisch plan van het Rekenhof

Het strategisch plan 2020-2024 van het Rekenhof bevat vijf strategische doelstellingen (SD) die betrekking hebben op de processen en de producten van het Rekenhof:

- SD 1: Een evenwichtig geheel van performantie-, wettigheids- en financiële audits uitvoeren;
- SD 2: Het *INTOSAI Framework of Professional Pronouncements* (IFPP) invoeren en een kwaliteitsmanagementsysteem uitbouwen conform ISO 9001;
- SD 3: Investeren in data-analyse en in samenwerking - zowel intern als met andere controle instanties;
- SD 4: Investeren in de competenties van zijn medewerkers om meer knowhow te waarborgen;
- SD 5: Een milieubeheerssysteem opzetten met het oog op meer duurzaamheid.

Het strategisch plan wordt uitgevoerd door middel van de strategische plannen van de drie sectoren, de jaarlijkse operationele plannen van de directies en de beheersplannen van de diensten. De uitvoering wordt opgevolgd door het *steering committee* Strategische Veranderingen, een interne overlegstructuur tussen het college van het Rekenhof en de eerste-auditeur-directeurs.

De uitvoering in 2022 van het strategisch plan wordt hieronder aan de hand van enkele concrete realisaties geïllustreerd.

1.5.1 Kwaliteitsmanagementsysteem (SD 2)

Het kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) is het geheel van structuren, verantwoordelijkheden, procedures en voorzieningen voor de uitvoering van het kwaliteitsbeleid van het Rekenhof. Dit systeem is tweeledig van opzet:

- bijdragen tot het leveren van een hoge kwaliteit;
- kunnen aantonen dat alles is gedaan om tot werk van een hoge kwaliteit te komen, wat het vertrouwen in het werk van het Rekenhof versterkt.

Die twee doelstellingen houden een aantal kenmerken in waaraan het vernieuwde kwaliteitsmanagementsysteem moet voldoen. Het moet gezaghebbend en internationaal erkend zijn, mee evolueren met nieuwe inzichten in het kwaliteitsdenken, in de bestaande Rekenhofprocessen kunnen worden geïntegreerd, compatibel zijn met de internationale normen van het *INTOSAI Framework of Professional Pronouncements* (IFPP) en certificeerbaar door een externe, onafhankelijke organisatie.

Op basis van die overwegingen heeft het Rekenhof besloten om voor zijn kwaliteitsmanagementsysteem een ISO 9001:2015-certificering na te streven.

De ISO 9001-norm berust op een continue verbetering van de processen van de gecertificeerde instelling om de klantentevredenheid te verhogen. Die wordt in de praktijk gebracht door een *Plan-Do-Check-Act*-cyclus (PDCA-cyclus), die toepasbaar is op alle afzonderlijke processen en op het KMS als geheel. Daartoe moeten de klanten en hun verwachtingen worden geïdentificeerd en moeten de processen om de afgeleverde producten uit te werken, worden beschreven en geoptimaliseerd. De risico's en kansen waaraan die processen blootgesteld zijn, moeten worden geëvalueerd en er moeten acties worden ondernomen om ze af te dekken of te benutten.

De ISO 9001-norm legt de verplichting op om processen te evalueren om zo de goede werking ervan te waarborgen, de oorzaken van niet-conformiteiten te identificeren en de nodige maatregelen te nemen om die te verhelpen. Die norm bepaalt ook dat gedocumenteerde informatie moet worden aangelegd die de naleving van de norm aantoon, net zoals informatie die noodzakelijk wordt geacht voor de doeltreffendheid van het kwaliteitsmanagementsysteem.

Het Rekenhof heeft zijn kwaliteitsmanagementsysteem in overeenstemming gebracht met de vereisten van de norm ISO 9001:2015. Die overeenstemming werd erkend in de audit die een erkende certificeringsfirma in 2022 uitvoerde. Het certificaat wordt toegekend voor drie jaar en wordt jaarlijks opnieuw geëvalueerd.

In 2022 heeft het Rekenhof werk gemaakt van de continue verbetering die de ISO 9001-norm voorschrijft:

- Het voltooide de uitrol van acties om de onvolkomenheden te verhelpen die tijdens de interne kwaliteitsaudits werden vastgesteld.
- Het voerde de nodige acties uit om de zeldzame onvolkomenheden te verhelpen die tijdens de ISO 9001:2015 certificatieaudit werden vastgesteld .
- Het keurde Rekenhofbrede beheersindicatoren goed om de algemene efficiëntie te meten.
- Het mat de beheersindicatoren die de directies hebben vastgesteld om de processen die ze uitvoeren, te evalueren en bracht de nodige verbeteringen aan.
- Het heeft de analyses bijgewerkt van de sterke en zwakke punten en van de kansen en bedreigingen die verband houden met de context waarin de processen worden uitgevoerd of die een impact hebben op de verwachtingen van de partijen of op de verwachtingen ten aanzien van die partijen; het heeft relevante acties geïdentificeerd en gepland om die af te dekken of ervan te profiteren.
- Het heeft het systeem voor het beheer van de gedocumenteerde informatie overeenkomstig de eisen van de ISO 9001:2015-norm, aangevuld.
- Het voerde een directiebeoordeling uit overeenkomstig punt 9 van die norm, zodat de algemene vergadering van het Rekenhof kon nagaan of het kwaliteitsmanagementsysteem geschikt is, d.w.z. dat het coherent is met de strategie, doeltreffend en aangepast.

Tijdens het project werden voortdurend opleidingen en infosessies over de kwaliteitsvisie en het kwaliteitsmanagementsysteem georganiseerd. Dergelijke opleidingen zullen regelmatig blijven plaatsvinden als een van de middelen om de betrokkenheid van de medewerkers bij het streven naar een steeds hogere kwaliteit te verzekeren.

1.5.2 Invoering van het IFPP-kader (SD 2)

Het Rekenhof wil, overeenkomstig zijn strategisch plan 2020-2024, het *INTOSAI Framework of Professional Pronouncements* (IFPP) invoeren en een kwaliteitsmanagementsysteem uitbouwen conform ISO 9001 om de kwaliteit van zijn werk te verbeteren.

Het heeft daartoe al de *Financial Audit Standards (FA Standards)* ingevoerd in zijn financiële audits en in het bijzonder bij de certificering van de rekeningen. Zo heeft het:

- het model van verklaring van het Rekenhof als onafhankelijke auditor over financiële verslagen goedgekeurd;
- het kader vastgesteld om de controlebevindingen te beoordelen en om op basis van vastgestelde afwijkingen een globaal oordeel te formuleren;
- de regels bepaald waarbinnen de directies een verzoek om inlichtingen kunnen richten aan een juridisch adviseur;
- de communicatie verduidelijkt met de met governance belaste personen;
- het model voor schriftelijke bevestigingen door het management goedgekeurd.

Voor de opdrachten die geen certificering inhouden, heeft het Rekenhof onder andere de fundamentele principes van het begrotingsonderzoek goedgekeurd en op zijn website gepubliceerd. Het heeft ook de draagwijdte van de controles van de individuele rekeningen overeenkomstig de wet van 22 mei 2003 toegelicht in zijn [178^e Boek \(deel I\)](#).

Een interne werkgroep IFPP bereidt in 2023 nieuwe Rekenhofbrede beslissingen voor die de normen moeten verduidelijken op de volgende punten:

- de impact van een ontbrekend of onvoldoende precies financieel rapporteringskader op het oordeel;
- de wijze waarop bij de certificering naar personeelskosten, overheidsopdrachten, subsidies, fiscale ontvangsten enz. wordt gekeken vanuit het oogpunt van *compliance*;
- de vaststelling van de materialiteitsdrempel bij de belangrijkste entiteiten binnen een consolidatieperimeter;
- de *International Standards for Quality Management 1 & 2* die van toepassing zijn voor financiële overzichten die ingaan vanaf 15 december 2022.

Tegelijk heeft het Rekenhof via de ISO 9001-benadering de systematische kwaliteitsborging voor de producten en processen van financiële audit verder geoptimaliseerd.

Tot slot werd de overeenstemming onderzocht van de huidige situatie met de 400/4000-normen voor nalevingscontroles (*compliance audit*). Elke thematische en financiële directie binnen het Rekenhof heeft onderzocht in hoeverre ze die normen naleven, waarna een overzichtstabel werd opgemaakt. De weinige verbeterpunten die werden vastgesteld voor de normen 300/3000 en 400/4000, zullen in aanmerking worden genomen door de werkgroep die de handleiding thematische audit actualiseert. De interne werkgroep IFPP zal de werkzaamheden rond de 300/3000- en 400/4000-normen in het tweede kwartaal van 2023 afronden met een samenvattende nota aan het Strategisch Comité en de algemene vergadering.

1.5.3 Datalab (SD 3)

Operationele doelstelling 3 van het strategisch plan 2020-2024 is ‘investeren in data-analyse’. Overheden produceren hoe langer hoe meer data. Om audits te kunnen organiseren bij deze overheid is het dan ook noodzakelijk dat het Rekenhof deze trends volgt en verder investeert in personeel en middelen om die gegevens te analyseren. Via DataLab, de *community of practice* voor alle specialisten data-analyse bij het Rekenhof, realiseerde het de voorbije jaren al verschillende projecten, waar ook in 2022 werd op verder gebouwd.

Het Rekenhof beschikt momenteel over verschillende centrale *high performance* computers en een performante server voor de analyse van big data in het eigen *datawarehouse*. In 2022 werd bovendien nieuwe software in gebruik genomen om data uit tekstbestanden te halen. Op die manier kan heel efficiënt informatie uit verantwoordingsstukken gehaald worden om nadien verder te analyseren en te vergelijken met andere gegevensbestanden. Dankzij deze investeringen kan het Rekenhof steeds grotere aantallen gegevens uit steeds uiteenlopendere bronnen of grotere aantallen bestanden op een performante manier analyseren.

Voor het analyseren van de gegevens zelf werd in 2022 een project opgestart om de gebruikte software te rationaliseren. Na een vergelijkende studie van de verschillende softwarepakketten, is het de bedoeling om het aantal gebruikte programma's te verminderen. Door die harmonisatie

kan efficiënter worden samengewerkt en gemakkelijker kennis worden uitgewisseld binnen het Rekenhof.

Na een eerste interactieve website bij een audit in 2021 werd in 2022 een tweede [interactieve website](#) gepubliceerd. Deze website werd mee vormgegeven door een recent aangeworven grafisch vormgever, die ook actief meewerkt aan de vormgeving van infographics, grafieken en tabellen in rapporten.

Op internationaal vlak heeft het Rekenhof verder contacten onderhouden met andere data-analisten, zowel via de *Working Group on Big Data* van INTOSAI als de *EUROSAI IT Working Group*, als via bilaterale contacten met de rekenkamers van Noorwegen, Nederland en Oostenrijk. Door de nasleep van de COVID-epidemie verliepen die contacten in 2022 hoofdzakelijk digitaal.

1.5.4 Investeren in de competenties van de medewerkers (SD 4)

Het Rekenhof heeft in 2022 in het bijzonder het competentiebeheer van zijn personeel ontwikkeld.

Het schakelt regelmatig interne lesgevers in om opleidingen te geven; de meerwaarde daarvan hoeft niet meer te worden aangetoond. Het Rekenhof heeft een pool van interne opleiders opgericht, die begeleiding en tools krijgen om hun taken als lesgever zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren. Door de oprichting van de pool kunnen de cellen Vorming ook gemakkelijker de beschikbare middelen in kaart brengen. De pool bestaat momenteel uit 63 medewerkers (29 Franstaligen en 34 Nederlandstaligen).

De tweetaligheid in de diensten promoten blijft een prioriteit. In 2022 nam het personeel opnieuw deel aan taaltafels of taallessen. Zo konden medewerkers een opleiding Frans, Nederlands of Engels volgen die aan hun niveau was aangepast (beginneling – gemiddelde taalkennis – goede taalkennis).

Ook in 2022 kwam het vormingsbeleid het welzijn van het personeel ten goede. Zo kon het personeel net zoals in 2021, opleidingen in de vorm van webinars volgen, om de nieuwe werkmethodes beter onder de knie te krijgen. De leidinggevendenden hebben een managementopleiding gevolgd om de instelling en het personeel te ondersteunen bij de uitrol van deze nieuwe methoden.

1.5.5 Milieubeheer (SD 5)

Het Rekenhof wil het label van ecodynamische onderneming van de dienst Leefmilieu Brussel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest behalen. Dat label stelt goede praktijken voor, geeft methodologische ondersteuning en verzekert een externe toetsing.

Het Rekenhof heeft op heel wat terreinen aandacht voor milieubewust en duurzaam handelen.

Wat de wettelijke verplichtingen betreft, heeft het de verlenging van zijn milieuvergunning tot 28 februari 2037 gekregen. Het bezit een energieprestatiecertificaat openbaar gebouw met het label B- en het in 2022 ingediende bedrijfsvervoerplan is goedgekeurd. Ingeval van pollutiepieken is in een aantal acties voorzien.

Naast die wettelijke verplichtingen wil het Rekenhof goede praktijken toepassen. Het past een beleid van duurzame aankopen toe. Daarbij is ook aandacht voor de grondstoffen, de verpakking, het energieverbruik en de mogelijkheid om afval te verminderen. Zo wordt uit dienst genomen meubilair en informaticamaterieel voor hergebruik aangeboden. Daarnaast is er een selectieve inzameling en ophaling van recycleerbare materialen.

Een condensatieketel op aardgas is in gebruik genomen; binnenkort zou ook een warmte-kracht-koppelingsinstallatie operationeel zijn.

Door de gestegen energieprijzen heeft het Rekenhof de acties voor rationeel energieverbruik geïntensiveerd. Zo is de thermostaat in de verwarmde lokalen lager gezet. Voor de verlichting wordt integraal overgeschakeld naar LED-lampen. Het aantal elektrische toestellen is verminderd. De rationalisatie van het printerpark heeft daarin een groot aandeel. Tot slot worden maatregelen genomen om het sluimerverbruik tegen te gaan.

Het Rekenhof biedt een fietsvergoeding aan voor het woon-werkverkeer en het komt tussen in de kosten van het gebruik van het openbaar vervoer. Ook voor dienstverplaatsingen geniet het openbaar vervoer de voorkeur. Het volume aan verplaatsingen is bovendien sterk verminderd door een ruime mogelijkheid tot telewerken en door teleconferencing.

De perken voor het gebouw kregen nieuwe planten die bijdragen aan de biodiversiteit in de stad.

Regelmatig worden de medewerkers over als deze acties geïnformeerd in de nieuwsbrief 'InfoGreen'.

Hoofdstuk 2

Controles en opdrachten van het Rekenhof

Naast zijn functie als budgettair raadgever, die aan bod komt in [hoofdstuk 3](#), oefent het Rekenhof een financiële controle, een wettigheids- en regelmatigheidscontrole, en een controle op de goede besteding van de overheidsgelden uit. Die controles hebben betrekking op de ontvangsten en de uitgaven van de federale Staat, de gemeenschappen en gewesten, de openbare instellingen die ervan afhangen en de provincies. Het Rekenhof informeert de parlementen en de provincieraden op regelmatige tijdstippen over de resultaten van die controles.

Het Rekenhof heeft ook een rechtsprekende bevoegdheid ten aanzien van de rekenplichtigen die door hun bevoegde minister of door de bevoegde deputatie werden gedagvaard voor het Rekenhof wegens een tekort in hun rekening.

Tot slot heeft het Rekenhof specifieke opdrachten in het kader van het behoorlijk bestuur (publicatie van de mandatenlijsten en bewaring van de vermogensaangiften van openbare mandatarissen en hoge ambtenaren, adviezen over de financiële verslagen van de politieke partijen, adviezen over de verkiezingsuitgaven), op het vlak van de verdeling van de financiële middelen tussen de gemeenschappen en gewesten (o.a. leerlingentelling, fiscale loyautéit op het vlak van personenbelasting) en op basis van zijn expertise in specifieke domeinen (budgettaire en financiële weerslag van wetsvoorstellen, rekeningen van dotatiegerechtigde instellingen).

2.1 Controles

In 2022 heeft het Rekenhof 41 begrotingsverslagen, 21 rapporten over de algemene rekeningen, 26 afzonderlijke verslagen en 25 adviezen over de budgettaire en financiële weerslag van voorstellen van wet aan de parlementen en de provincieraden bezorgd.

2.1.1 Begrotingsonderzoek

Als budgettair raadgever onderzoekt het Rekenhof de ontwerpbegrotingen en ontwerpen van begrotingsaanpassingen die de regeringen bij de parlementen indienen. Het bezorgt zijn commentaar en opmerkingen aan het betrokken parlement vóór de goedkeuring van de begroting.

Tabel 4 – Verslagen over begrotingsonderzoek

	Controle 2020	Controle 2021	Controle 2022
Initiële begrotingen	20	19	18
Aanpassingsbladen	24	24	23

2.1.2 Wettigheids- en regelmatigheidscontrole

Het Rekenhof controleert of de overheidsontvangsten en –uitgaven wettig en regelmatig zijn. Het gaat na of ze overeenstemmen met de begrotingswetten. Het gaat ook na of de rechtsregels die op de verrichting van toepassing zijn, correct worden toegepast.

Als gevolg van de hervorming van de Rijkscomptabiliteit door de wetten van 2003 oefent het Rekenhof de wettigheids- en regelmatigheidscontrole in hoofdzaak uit aan de hand van analyses en audits *a posteriori*.

2.1.3 Financiële controle

Bij zijn financiële controle gaat het Rekenhof de betrouwbaarheid, de juistheid en de volledigheid van de financiële staten na, onder meer aan de hand van een toetsing van de boekhoudkundige operaties aan de regelgeving op de openbare comptabiliteit.

Het Rekenhof controleert ook de rekeningen van de rekenplichtigen die overheids gelden innen en/of uitbetalen. Die opdracht wordt in elke kamer van het Rekenhof vervuld door één raadsheer. Die stelt vast of de rekeningen effen zijn, dan wel een tegoed of een tekort vertonen. In geval van een tekort kan de rekenplichtige voor het Rekenhof worden gedagvaard.

Krachtens de wetgeving moet het Rekenhof vanaf de rekeningen 2020 de rekeningen van alle federale, regionale en gemeenschapsoverheden certificeren. Daarbij moet het oordelen over het getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de te certificeren entiteiten op afsluitdatum. Ook gaat het na in hoeverre de resultaten over het betreffende boekjaar zijn afgesloten conform de regelgeving.

Het Rekenhof voerde de certificering uit in overeenstemming met het nieuwe IFPP-normenkader (INTOSAI *Framework of Professional Pronouncements*).

Voor 2020 certificeerde het Rekenhof, op basis van de toepasselijke regelgeving, de rekeningen van de Duitstalige Gemeenschap, en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie⁴. Vanaf het boekjaar 2020 certificeert het ook de rekeningen van de federale Staat, de Vlaamse overheid, de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en het Waals Gewest. Het bezorgt daarbij de rekeningen met zijn opmerkingen aan de respectievelijke parlementen.

Het Rekenhof gaf bij de jaarrekening 2021 van de federale Staat een oordeelonthouding, net zoals bij de algemene rekening 2021 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het Rekenhof sprak een afkeurend oordeel uit over de algemene rekening 2021 van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap.

---

⁴ Twee wetten van 10 april 2014 met het oog op de gedeeltelijke omzetting van de richtlijn 2021/85/EU hebben een algemene certificeringsopdracht van de algemene rekeningen van de federale Staat en van de deelstaatentiteiten door het Rekenhof opgenomen in de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof en de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat.

De rekeningen 2021 van de Duitstalige Gemeenschap werden zonder voorbehoud gecertificeerd, met uitzondering van de centrale administratie, de diensten met afzonderlijk beheer en de dienst Zelfstandig Wonen (*Dienststelle für Selbstbestimmtes Leben*).

Het Rekenhof heeft geen oordeel kunnen geven over de geconsolideerde rekening 2021 van de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) omdat die rekening niet officieel was overgezonden. De jaarrekening 2021 van de Franse Gemeenschapscommissie is op 12 oktober 2022 aan het Rekenhof toegezonden. Het controleverslag over de rekening 2021 is door het Rekenhof goedgekeurd en op 21 februari 2023 aan de parlementaire vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie bezorgd.

Ten slotte gaf het Rekenhof over de geconsolideerde ESR-rekening 2021 van de Vlaamse deelstaatoverheid, de ESR-rapportering 2021 en de begrotingsuitvoering 2021 van de Vlaamse Gemeenschap een oordeel zonder voorbehoud, maar formuleerde wel een oordeelonthouding over de jaarrekening 2021 van de Vlaamse Gemeenschap.

Tabel 5 – Beslissingen over de algemene rekening

	Controle 2020	Controle 2021	Controle 2022
2019 en vroeger	21	4	2
2020	-	19	1
2021	-	-	18

In 2022 heeft het Rekenhof 400 rekeningen van openbare instellingen en van diensten met afzonderlijk beheer gecertificeerd of gecontroleerd verklaard.

Tabel 6 – Gecertificeerde of gecontroleerd verklaarde rekeningen van openbare instellingen, agentschappen en diensten met afzonderlijk beheer

	Controle 2020	Controle 2021	Controle 2022
2019 en vroeger	249	34	43
2020	-	159	18
2021	-	-	339

In 2022 heeft het Rekenhof 1.934 rekeningen van rekenplichtigen afgesloten.

Tabel 7 – Rekeningen van de rekenplichtigen afgesloten door het Rekenhof

	Controle 2020	Controle 2021	Controle 2022
Periodieke rekeningen	1.327	1.798	1.672
Eindebeheerrekeningen	236	354	243
Tekortrekeningen	12	14	19

2.1.4 Thematische audit

Naast de recurrente controles voert het Rekenhof thematische audits uit die het selecteert op basis van risicoanalyses, de interesses van de parlementen en de beschikbare middelen. De thematische audits handelen zowel over de financiële aspecten als over de wettigheid of de goede besteding van de overheidsgelden. In dat laatste geval gaat het Rekenhof in het bijzonder na of de uitvoering van het overheidsbeleid voldoet aan de principes van goed beheer, volgens de criteria van zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Het Rekenhof heeft in 2022 de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van zijn thematische audits opgenomen in 34 verslagen (zie ook [bijlage 5](#)).

Tabel 8 – Thematische rapporten

	Controle 2020	Controle 2021	Controle 2022
Afzonderlijke verslagen	24	37	26
Artikelen in de boeken van het Rekenhof	40	20	8

2.2 Specifieke opdrachten

2.2.1 Controleverslagen en adviezen

In 2022 rapporteerde het Rekenhof over de resultaten van een reeks specifieke opdrachten:

- een controleverslag van de leerlingentelling door de Vlaamse en de Franse Gemeenschap;
- een advies over de uitoefening van de regionale fiscale autonomie inzake personenbelasting (uitvoering van artikel 5/7 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten);
- negen verslagen in het kader van de zesde staatshervorming (verslagen over de wijziging van de erkenningsnormen in de ziekenhuizen overeenkomstig artikel 5, § 1, I, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen);
- een advies over de juistheid en de volledigheid van de financiële verslagen over de jaarrekeningen van de politieke partijen;
- tien controleverslagen over de rekeningen van dotatiegerechtigde instellingen;
- een controleverslag over de jaarrekening 2021 van de vzw Pensioenen Vlaamse Volksvertegenwoordigers;
- een controleverslag over de jaarrekening 2021 van het Vlaams Parlement en een controleverslag over de jaarrekening 2021 van de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen;
- een controleverslag over de leerlingentelling uitgevoerd voor de financiering van de justitiehuzen voor de periode 2019-2021.

2.2.2 Andere opdrachten

Het Rekenhof heeft in 2022 de lijsten van de mandaten, ambten en beroepen gecontroleerd van de openbare mandatarissen en hoge ambtenaren aangewezen door de wetten en bijzondere wetten van 2 mei 1995 en 26 juni 2004. Het bewaart bovendien, onder gesloten omslag, de gedeponeerde vermogensaangiften. Mandatenlijsten moeten sinds 2019 elektronisch worden ingediend via de IT-toepassing *Regimand*, samen met de vergoedingen die aan de functies gekoppeld zijn. De lijsten

van de in 2021 uitgeoefende mandaten, ambten en beroepen, en de lijsten van de personen die hun mandatenlijst of hun vermogensaangifte voor dat jaar niet hebben meegedeeld, werden op 15 februari 2023 op de website van het Rekenhof gepubliceerd. Uit die publicatie blijkt dat 9.573 mandatenlijsten en 825 vermogensaangiften werden ingediend en dat 36 personen geen mandatenlijst en 6 personen geen vermogensaangifte hadden ingediend.

De eerste voorzitter van het Rekenhof nam in 2022 deel aan de werkzaamheden van de Commissie van het *Carnegie Hero Fund*. Die commissie, die bij de FOD Binnenlandse Zaken werd ingesteld, beheert en bestuurt de Carnegiestichting.

De beide voorzitters van het Rekenhof hebben in mei 2022 het controlerapport over de aanwending in 2021 van de dotaties van sommige leden van de koninklijke familie aan de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers overhandigd.

Sommige leden van het Rekenhof oefenen de functie van rekeningcommissaris uit in de overheidsbedrijven of in gelijkaardige structuren bij de federale Staat, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap⁵.

Tot slot maakten twee leden van het Rekenhof in 2022 deel uit van de Nederlandstalige en de Franstalige kamer van het college voor de evaluatie van de korpschefs van het Openbaar Ministerie.

2.3 Rechtsprekende bevoegdheid

Bij de uitoefening van zijn rechtsprekende bevoegdheid oordeelt het Rekenhof over de aansprakelijkheid van een rekenplichtige van wie het beheer een tekort vertoont. In het kader van die bevoegdheid heeft het de volgende beslissingen genomen.

Tabel 9 – Rechtsprekende bevoegdheid

		2020	2021	2022
Niet-dagvaarding	Aantal	4	3	10
	Bedrag	2.708,26 € 8.026,07 USD	3.917,08 €	24.476,50 €
Veroordelingen	Aantal	-*	-	2
	Bedrag	-	-	10.040,85 €
Ambtshalve kwijtingen na 5 jaar	Aantal	5	3	1
	Bedrag	225.192,04 €	672.902,31 €	308,50 €

* Voor twee dagvaardingen besliste het Rekenhof niet te veroordelen.

2.4 Verzoeken van parlementen

Het Rekenhof oefent zijn controles op eigen initiatief uit. Daarnaast kunnen de parlementen het Rekenhof verzoeken audits uit te voeren bij de diensten en instellingen die aan zijn controle zijn

⁵ Zie [bijlage 3](#) – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof in 2022.

onderworpen. Ze kunnen ook een advies vragen over de financiële weerslag van wetsvoorstellen. Elk parlamentslid beschikt over een individueel inzage- en informatierecht.

Het Rekenhof gaf in 2022 gevolg aan volgende vragen van de parlementen:

- Het Vlaams Parlement gaf opdracht aan het Rekenhof om de informatiekwaliteit te beoordelen van de tweede financiële voortgangsrapportage van de Vlaamse Regering over het Toekomstverbond (voor een bereikbare en leefbare Antwerpse regio)⁶. Het Rekenhof geeft sinds begin 2021 jaarlijks een beoordeling bij die voortgangsrapportage.
- Op vraag van het Vlaams Parlement maakte het Rekenhof een voortgangsrapportage over het relanceplan Vlaamse Veerkracht⁷.
- De Kamer van Volksvertegenwoordigers gaf het Rekenhof de opdracht de vertragingen en budgetoverschrijdingen bij de bouw van het station van Bergen te onderzoeken⁸.
- Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap gaf het Rekenhof de opdracht de uitgaven naar aanleiding van de COVID-19-pandemie te onderzoeken⁹.
- Het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaf het Rekenhof de opdracht een externe controle uit te voeren van de rekeningen 2020 van het Brussels Parlement.
- Het Waals Parlement gaf het Rekenhof een audit uit te voeren bij de Waalse Energiecommissie (*Commission wallonne pour l'énergie*, CWaPE)¹⁰.

Het Rekenhof heeft in 2022 ook 25 adviezen gegeven over de budgettaire en financiële weerslag van wetsvoorstellen, ontwerpen van uitvoeringsbesluiten van een decreet of van ontwerpen van protocolakkoord, en zes antwoorden verstrekt aan parlementsleden die gebruik hebben gemaakt van hun individueel inzage- en informatierecht¹¹.

Tabel 10 – Inzage- en informatierecht van parlementsleden

	Controle 2020	Controle 2021	Controle 2022
Aantal parlementsleden	8	8	5
Aantal verzoeken	9	10	6

2.5 Adviesvragen van de uitvoerende macht

Het Rekenhof is een controle-instelling. Bij uitzondering kan het vragen om advies vanwege de uitvoerende macht ontvankelijk beschouwen en ten gronde behandelen. De ontvankelijkheid wordt bepaald aan de hand van vooraf bepaalde criteria. Zo moeten die vragen om advies een

⁶ Rekenhof, *Toekomstverbond - Controleverslag bij de tweede financiële voortgangsrapportage*, verslag aan het Vlaams Parlement, Brussel, maart 2022, 32 p., www.rekenhof.be.

⁷ Rekenhof, *Voortgang relanceplan Vlaamse Veerkracht - Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit van de derde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering*, verslag aan het Vlaams Parlement, Brussel, maart 2022, 67 p., www.rekenhof.be.

⁸ Rekenhof, *Modernisering en inrichting van de site en de gebouwen van het station van Bergen*, verslag aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, Brussel, september 2022, 67 p., www.rekenhof.be.

⁹ Rekenhof, *De uitgaven in het kader van de COVID-19-crisis in de Duitstalige Gemeenschap – Steunmaatregelen voor ondernemingen en particulieren en naleving van de overheidsopdrachtenregelgeving*, verslag aan het parlement van de Duitstalige Gemeenschap, Brussel, 104 p., www.rekenhof.be.

¹⁰ Rekenhof, *Audit de la Commission wallonne pour l'énergie*, verslag aan het Waals Parlement, Brussel, november 2022, 101 p., www.rekenhof.be.

¹¹ Zie [bijlage 4](#) – Individueel inzage- en informatierecht.

algemeen principe betreffen en een nauwe band hebben met de controleopdrachten en de bevoegdheden van het Rekenhof.

In 2022 ontving het Rekenhof vier vragen vanwege de federale overheid, één vraag van het Waals Gewest en één vraag van de Vlaamse overheid.

De staatssecretaris voor Begroting vroeg het formele standpunt van het Rekenhof over het ontwerp van besluit omtrent de organisatie van de begroting en de comptabiliteit van de federale Staat¹².

De minister van Ambtenarenzaken vroeg advies over de omzetting van de EU-klokkenluidersrichtlijn EU 2019/1937.

De staatssecretaris voor Digitalisering verzocht om advies over het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit.

De Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen vroeg advies over de toepassing van de artikelen 35 tot 37 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de boekhouding van de federale Staat, op de ontvangers van die administratie.

De directeur-generaal van het *Institut Scientifique de Service Public* (ISSeP) vroeg het advies van het Rekenhof over de boekhoudnormen die van toepassing zijn op de rekeningen van het ISSeP.

De administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur vroeg advies, medewerking en gegevensuitwisseling met het Rekenhof over de toepassing van het principe van single audit bij de controle van de jaarrekening en de meerjarenplannen van de provincies.

2.6 Impact van de controles en audits

Elk jaar publiceert het Rekenhof de resultaten van zijn controles en audits in zijn jaarlijkse boeken en afzonderlijke verslagen. Het formuleert daarbij aanbevelingen die kunnen bijdragen tot een beter overheidsbeleid. Het Rekenhof spreekt zich echter niet uit over de opportuniteit van bepaalde keuzes bij de uitvoering van die aanbevelingen.

Het Rekenhof publiceert de controleresultaten na een tegensprekelijke procedure met de administratie en de minister. Die procedure stelt het Rekenhof in staat zijn standpunten te verduidelijken en draagt rechtstreeks bij tot een betere aanvaarding van de vaststellingen en resultaten van de audit. De bevoegde overheid is verplicht binnen een maand te antwoorden. Die termijn kan door het Rekenhof worden verlengd.

Het Rekenhof gaat na hoe zijn publicaties worden onthaald en volgt de uitvoering van zijn aanbevelingen op. Op die manier kan het de kwaliteit van de informatie die het aan de parlementen bezorgt, verhogen en hun mogelijkheden om op te treden verbeteren.

¹² Koninklijk besluit betreffende de uitvoering van de artikelen 37 en 66 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en de comptabiliteit van de federale Staat.

De impact van de controles en audits blijkt zowel uit het gevolg dat wordt gegeven aan de aanbevelingen die in de audits zijn opgenomen als uit de aandacht die de parlementsleden eraan besteden.

In 2022 hebben vertegenwoordigers van het Rekenhof 60 zittingen en debatten van de verschillende parlementen bijgewoond om vragen te beantwoorden over het begrotingsonderzoek, de boeken van het Rekenhof en de afzonderlijke verslagen.

Hoofdstuk 3

Het Rekenhof als begrotingsadviseur

Dit hoofdstuk licht de rol van het Rekenhof als begrotingsadviseur van het parlement toe. Daarnaast komt het nieuwe Europese begrotingskader aan bod dat de Europese instanties momenteel uitwerken.

3.1 Rekenhof als begrotingsadviseur

Dit hoofdstuk richt zich vooral op de rol van het Rekenhof bij het onderzoek van het federale begrotingsontwerp. Het Rekenhof vervult die rol op een gelijkaardige wijze voor de parlementen van de gewesten en gemeenschappen.

We bespreken achtereenvolgens de praktische uitwerking van deze opdracht, het referentiekader waarop het begrotingsonderzoek steunt en het inzagerecht van parlementsleden in de onderliggende documentatie.

3.1.1 Praktische uitwerking

De regering legt jaarlijks haar ontwerpbegroting ter goedkeuring voor aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Deze ontwerpbegroting bestaat uit de middelenbegroting, de algemene uitgavenbegroting en een algemene toelichting.

Het Rekenhof onderzoekt de ontwerpbegroting en bezorgt zijn opmerkingen in een verslag aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Die opdracht ligt vervat in artikel 54 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat en in zijn informatieopdracht inzake begrotingsaangelegenheden (artikel 5, § 2, van de Rekenhofwet).

Waarom een advies van het Rekenhof?

Het Rekenhof heeft bij de opmaak van de begroting een belangrijke adviserende rol. Het staat de Kamer van Volksvertegenwoordigers bij tijdens de uitoefening van haar controleopdracht op de ingediende ontwerpen van begrotingswet. Het Rekenhof gaat na of de ingediende ontwerpen de begrotingsregels volgen en of de informatie die de regering verstrekt, voldoende is om de Kamer in staat te stellen om ze met kennis van zaken goed te keuren.

Het Rekenhof bezorgt zijn verslag met *‘commentaar en opmerkingen bij de ontwerpen van middelenbegroting en van algemene uitgavenbegroting’* aan de Kamer en publiceert het op zijn website. Dat verslag is het enige document van een publiek orgaan dat de parlementsleden binnen een bijzonder kort tijdsbestek een beargumenteerde commentaar over de transparantie van de begroting biedt. Het Rekenhof neemt er alle informatie in op die het nuttig acht voor het democratische debat. De informatieopdracht van het Rekenhof is op die manier een essentieel onderdeel van onze representatieve democratie.

Wat houdt het onderzoek precies in?

Het Rekenhof brengt informatie uit verschillende documenten en informatiebronnen samen en onderwerpt ze aan een kritische analyse. Het gaat na of de ingediende begrotingsontwerpen:

- transparant zijn;
- de begrotingswetten en andere relevante wetgeving naleven (conformiteit);
- waarachtig zijn, d.w.z. of de ontvangsten en uitgaven zo correct mogelijk geraamd zijn.

Tot slot neemt het Rekenhof in zijn rapport elk gegeven op dat het nuttig acht opdat de parlementsleden met kennis van zaken zouden kunnen stemmen over de begrotingsontwerpen.

Het Rekenhof gebruikt in zijn onderzoek diverse rapporten en informatiebronnen, waaronder de periodieke rapporten van het Monitoringcomité, de verslagen van ministerraden, berekeningsnota's over verwachte kosten of opbrengsten van nieuwe maatregelen enz.

De vaststellingen van het Rekenhof kunnen zeer specifiek zijn (bijvoorbeeld *one-shotoperaties*, raming van specifieke inkomsten) of meer algemeen (bijvoorbeeld globale kwaliteit van de verantwoording). Het Rekenhof spreekt zich echter nooit uit over de opportuniteit van de begrotingsvoorstellen.

Het onderzoek omvat zowel een macro- als een micro-economische analyse. Aandachtspunten bij de macro-economische analyse zijn onder meer:

- Brengt de ontwerpbegroting de aanbevelingen en macro-economische parameters van diverse (inter)nationale begrotingsinstanties (bv. Europese Commissie, Federaal Planbureau) voldoende in rekening?
- Wordt de overgang van het begrotingssaldo naar het vorderingensaldo correct weergegeven?
- Is de ontwerpbegroting in overeenstemming met de begrotingsdocumenten die België aan de Europese Commissie moet bezorgen (het stabiliteitsprogramma en het ontwerpbegrotingsplan)?
- Is het begrotingsontwerp volledig: zijn alle uitgaven en ontvangsten erin opgenomen (bv. geen debudgettering van ontvangsten of uitgaven)?
- Zijn de ontvangsten (fiscale, niet-fiscale en sociale zekerheid) voldoende onderbouwd en zo correct mogelijk geraamd?
- Zijn de bedragen die federale overheid moet afdragen aan de gewesten, gemeenschappen en de sociale zekerheid, correct berekend?
- Zijn de saneringsmaatregelen voldoende onderbouwd en zo correct mogelijk geraamd?
- In welke mate beïnvloeden nieuwe beleids- of saneringsmaatregelen (bv. aankoop van nieuwe gevechtsvliegtuigen, DBFM¹³) de toekomstige begrotingen?

In tegenstelling tot de Nationale Bank van België, het Planbureau of de FOD Financiën, beschikt het Rekenhof niet over macro-economische modellen en maakt het daarom zelf geen macro-economische ramingen op.

---

¹³ *Design, build, finance and maintain*. Het betreft onder meer de bouw en het onderhoud van de nieuwe gevangenissen te Haren en Dendermonde.

In zijn micro-economische analyse onderzoekt het Rekenhof vooral de ontwerpbegrotingen van de federale overheidsdiensten (FOD's) en programmatorische overheidsdiensten (POD's), de belangrijkste overheidsinstellingen en de socialezekerheidsinstellingen. Aandachtspunten daarbij zijn onder meer:

- Zijn de technische criteria en de richtlijnen in de omzendbrieven van de minister van Begroting nageleefd?
- Zijn de begrotingsbeginselen (specialiteit, eenjarigheid, universaliteit) nageleefd?
- Zijn de uitgavenkredieten voldoende onderbouwd en zo correct mogelijk geraamd?
- Zijn de beleidsdoelstellingen die de minister in zijn beleidsnota en – verklaringen heeft opgenomen, vertaald in de uitgavenbegroting van het bevoegde departement (bv. zijn er voldoende kredieten uitgetrokken om de investeringen te financieren die de minister heeft aangekondigd)?
- Is de verantwoording bij de uitgavenkredieten voldoende transparant en kwalitatief?
- Worden uitgaven niet naar toekomstige begrotingen overgedragen (bv. door betalingen uit te stellen met mogelijke nalatigheidsinteressen tot gevolg)?

Daarnaast kunnen andere aandachtspunten zijn:

- de beoordeling van de Europese Commissie (of andere internationale organisaties) van het stabiliteitsprogramma en het ontwerpbegrotingsplan van België;
- de bijzondere relance- of crisismaatregelen (bv. de Europese en federale relanceplannen, maatregelen in het kader van de COVID-19-crisis of Oekraïne-crisis...).

Voordat het Rekenhof zijn opmerkingen aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers bezorgt, toetst het die eerst informeel af met de betrokken overheidsdiensten. Op die manier worden materiële fouten en onjuiste interpretaties maximaal vermeden.

Fasen van het begrotingsonderzoek

De federale overheid maakt jaarlijks haar ontwerpbegroting voor het komende jaar op. Dat gebeurt grotendeels onder toezicht van de minister van Begroting, die daarvoor bijgestaan wordt door de FOD Beleid en Ondersteuning en de Inspectie van Financiën. De opmaak verloopt in verschillende fasen:

Gedurende het begrotingsjaar volgt het Rekenhof de uitvoering van de begroting nauwgezet op. In februari van het begrotingsjaar start een uitgebreide en bij wet opgelegde begrotingscontrole. Daarbij onderzoekt de regering de begroting volledig en kan ze zo nodig bijsturen. Daartoe moet ze een aangepaste begroting (een aanpassingsblad) ter goedkeuring aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorleggen. Een begrotingscontrole verloopt in verschillende fasen, gelijkaardig aan de opmaak van de initiële begroting. Ook hier vervult het Rekenhof zijn rol als begrotingsadviseur en zal het een rapport indienen en toelichten in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

3.1.2 Referentiekader voor begrotingsonderzoek

Algemeen

Het Rekenhof volgt het *Intosai Framework of Professional Pronouncements* (IFPP – Intosai-kader van professionele uitspraken). Dit algemene kader is de internationale referentie voor controle van de overheidsfinanciën.

In dat kader zijn de ISSAI's (*International Standards of Supreme Audit Institutions*) de internationale normen die gelden voor audit van de overheidssector.

Het volgen van dit normenkader maakt deel uit van een kwaliteitsmanagementsysteem met drie dimensies:

- de kwaliteitsnormen, die de kwaliteit moeten waarborgen en controleren;
- de kwaliteitsbeheersing, die berust op de deskundigheid, integriteit en motivatie van het voltallige Rekenhof;
- de kwaliteitsborging, de hoeksteen van een systeem dat zorgt voor een goed werkende kwaliteitsbeheersing en feedback geeft voor voortdurende verbetering van deze controle.

Om dat te bereiken heeft het Rekenhof gekozen voor de ISO 9001-norm als kwaliteitsmanagementsysteem. Een van de redenen voor die keuze is dat deze internationaal erkend is en mee evolueert met nieuwe kennis over kwaliteit.

Een vernieuwend normenkader creëren

Het begrotingsonderzoek is geen auditopdracht in de zin van de Intosai-normen, maar een expertanalyse in de zin van sectie 12 van de Intosai-richtsnoeren voor de controle van de overheidsfinanciën. Intosai beoogt immers vooral de controle zelf van de overheidsfinanciën, d.w.z. een controle achteraf van het regeringsoptreden, via de handelingen van haar administratie. Het begrotingsonderzoek gebeurt echter vooraf, op basis van een prognose van politieke aard, die voortgaat aan de handelingen van de administratie.

Bij gebrek aan een internationaal referentiekader op dit gebied en om de geloofwaardigheid en de kwaliteit van deze voorafgaande informatieopdracht te waarborgen, heeft het Rekenhof eigen fundamentele beginselen bepaald op basis van krachtlijnen en van zijn interne organisatorische vereisten. Overeenkomstig de professionele uitspraken van Intosai (IFPP) heeft het hof dus een specifieke norm voor de uitvoering van deze bijzondere opdracht opgesteld, namelijk de *Fundamentele beginselen van het onderzoek van begrotingsontwerpen*¹⁴. Die dienen onder meer als basis voor de ontwikkeling van specifieke, gedetailleerde en operationele handleidingen of richtsnoeren voor het begrotingsonderzoek.

---

¹⁴ Rekenhof, *Fundamentele beginselen van het onderzoek van begrotingsontwerpen*, Brussel, september 2021, 19 p., www.rekenhof.be.

Voor de geslaagde uitvoering van een begrotingsanalyse groepeert de norm de fundamentele beginselen in drie categorieën:

- de eigen organisatorische beginselen van het Rekenhof, die erop gericht zijn passende deontologische en kwaliteitsbeheersingsprocedures vast te stellen en te handhaven;
- de fundamentele beginselen in strikte zin, dat wil zeggen de algemene beginselen die het Rekenhof vóór en tijdens het begrotingsonderzoek voortdurend in acht neemt;
- de beginselen over de fasen van het onderzoeksproces van de begrotingsontwerpen.

Die laatste twee categorieën worden hieronder nader toegelicht.

Grafiek 4 – Gebieden die worden gedekt door de principes voor het onderzoek van ontwerpbegrotingen

De ‘fundamentele beginselen in strikte zin’ die het Rekenhof voortdurend in acht neemt, hebben voornamelijk betrekking op:

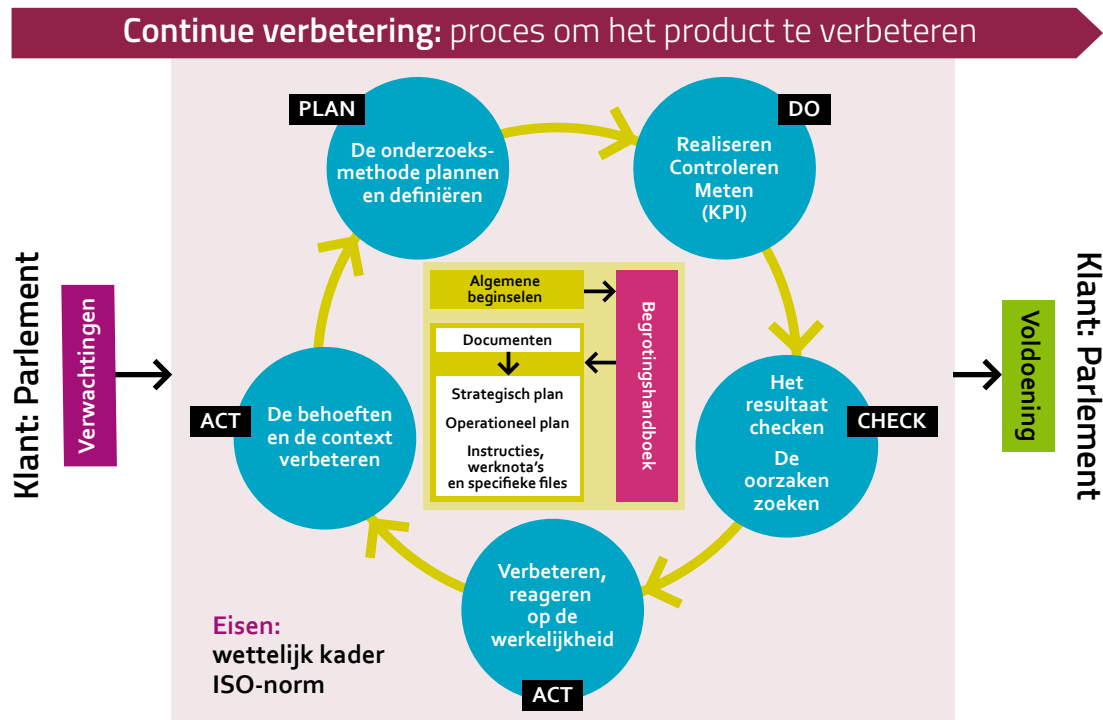
- relevante voorschriften op het vlak van ethiek en onafhankelijkheid, professioneel oordeel, gepaste zorgvuldigheid en professioneel-kritische instelling;
- de procedures voor kwaliteitsbeheersing;
- het competentie management van het personeel;
- het risico dat een niet-geschikt verslag wordt afgeleverd;
- de materialiteit van de in het begrotingsverslag opgenomen informatie, die kan voortvloeien uit het kwantitatieve maar ook uit het kwalitatieve belang die te maken heeft met de aard van de informatie;
- de documentatie over het onderzoek;
- de organisatie van een efficiënte communicatie met de regering en de federale administraties.

De ‘beginselen over de fasen van het onderzoeksproces’ bestaan uit drie analysefasen:

- de planning van het onderzoek;
- de uitvoering ervan;
- de rapportering en de opvolging ervan.

Om de kwaliteit van het onderzoek te waarborgen zijn ten slotte key performance indicatoren opgesteld, die gedurende het gehele onderzoeksproces worden opgevolgd.

Grafiek 5 – Begrotingsanalyse in het kader van een kwaliteitsproces

3.1.3 Inzagerecht van de volksvertegenwoordigers

Na de indiening van zijn *commentaar en opmerkingen bij de ontwerpen van middelenbegroting en van algemene uitgavenbegroting* ontvangt het Rekenhof regelmatig vragen om bijkomende duiding of informatie van volksvertegenwoordigers. Iedere volksvertegenwoordiger heeft namelijk het recht om van elk dossier van het Rekenhof de notulen van de algemene vergadering of van de kamers van het Rekenhof, de briefwisseling, de budgettaire en financiële gegevens, en de boekhoudkundige stukken persoonlijk te raadplegen of er een kopie van te krijgen. Hij moet dat schriftelijk (bv. per mail) aan een van de voorzitters van het Rekenhof vragen. Het inzage- en informatierecht van de parlementsleden wordt geregeld door hoofdstuk V van het Reglement van orde van het Rekenhof¹⁵.

Het Rekenhof onderzoekt de ontvankelijkheid van het verzoek. Zo moet het altijd de identiteit van de volksvertegenwoordiger duidelijk kunnen achterhalen. Een volksvertegenwoordiger kan maar toegang krijgen tot het dossier nadat het rapport van het Rekenhof in de Commissie Financiën werd ingediend en door het Rekenhof werd toegelicht. Bovendien kan hij alleen inzage vragen voor topics die het Rekenhof aankaartte in zijn rapport. Als het Rekenhof oordeelt dat het verzoek ontvankelijk is, zal het de gevraagde inlichtingen verstrekken aan de volksvertegenwoordiger. Die kan ook naar het Rekenhof zelf komen; in dat geval zal een lid van het hof, bijgestaan door een personeelslid, de volksvertegenwoordiger te woord staan.

¹⁵ Rekenhof, *Reglement van orde - hoofdstuk V - Inzage- en informatierecht van de parlementsleden*, www.rekenhof.be.

Principieel mogen de ter beschikking gestelde documenten geen vertrouwelijke gegevens of persoonsgegevens bevatten. Het Rekenhof maakt dan ook namen en contactgegevens van natuurlijke personen in zijn antwoord onleesbaar alvorens dit aan de verzoeker te bezorgen.

3.2 Europees begrotingskader

De begroting wordt niet alleen geanalyseerd in het kader van de Belgische wet- en regelgeving maar ook in de context van het economisch bestuur van de Europese Unie. De Europese Unie wordt vaak alleen in een controlerende rol gezien, maar coördineert ook het begrotingsbeleid en geeft een nieuwe dimensie aan het investeringsbeleid, met name via de 'Faciliteit voor Herstel en Veerkracht' (FHV).

Europees begrotingskader

De Europese Commissie onderzoekt of de overheidsfinanciën van de lidstaten gezond zijn. Zo ziet ze erop toe dat de lidstaten een begrotingstraject volgen waarmee ze een structureel evenwicht kunnen bereiken en de schuldgraad onder controle kunnen houden. In afwachting van de inwerkingtreding van de hervorming van het Europese begrotingsbeheer (zie hieronder) hanteert de Commissie vier belangrijke beoordelingscriteria:

- een structureel saldo dat positief, nul of licht negatief is;
- een vorderingensaldo van minder dan -3 % van het bbp;
- een beheerste stijging van bepaalde zogenaamde 'netto' primaire uitgaven;
- een overheidsschuld lager dan 60 % van het bbp.

Lidstaten die niet aan deze criteria voldoen, wordt gevraagd corrigerende maatregelen te nemen. Doen ze dat niet, dan kan de Europese Commissie specifieke instrumenten activeren om hen te dwingen aan deze eis van collectief belang te voldoen.

Sinds maart 2020 is de algemene afwijkingsclausule in het Stabieliteits- en Groeipact geactiveerd. Daardoor kunnen de lidstaten in de context van de coronacrisis tijdelijk van het begrotingstraject afwijken. De clausule wordt in 2024 gedesactiveerd, waardoor ze opnieuw de begrotingscriteria zullen moeten naleven.

De moeilijke toepassing van het begrotingsbeheer heeft de Europese Commissie ertoe aangezet een aantal van deze criteria te herzien. De hervorming beoogt nog steeds de voorwaarden te scheppen die nodig zijn om de houdbaarheid van de overheidsfinanciën te waarborgen, maar ze legt daarbij in de eerste plaats de nadruk op het criterium van de schuldafbouw en veel minder op dat van het structurele evenwicht.

Om aan dit nieuwe begrotingskader te voldoen, zullen Europese staten met een schuldgraad van meer dan 60 % van het bbp gedurende een initiële periode van vier of zeven jaar maatregelen moeten nemen om te zorgen voor een spontane vermindering van de schuldgraad binnen tien jaar na deze initiële periode. De mogelijkheid om de inspanningen te spreiden over zeven jaar in plaats van vier hangt af van de mate waarin de regeringen hervormingen doorvoeren die het groeipotentieel van de nationale economie structureel verbeteren.

Investeringsplannen

De FHV werd ingevoerd in 2021 en stelt de lidstaten in totaal 723,8 miljard euro ter beschikking. België ontvangt 4,5 miljard euro, waarvan 954 miljoen euro voor de federale staat. Deze middelen worden pas toegekend als bepaalde 'mijlpalen' zijn bereikt die zijn opgenomen in een nationaal investeringsplan 2022-2026, dat de Europese Commissie op 23 juni 2021 heeft goedgekeurd. De FHV is aangevuld met een tweede investeringsplan, het *RePower*-plan, dat goed is voor 210 miljard euro. De Belgische overheid moet nog beslissen of ze gebruik zal maken van de middelen uit dit tweede plan.

In het kader van zijn informatieopdracht over de begrotingsontwerpen informeert het Rekenhof de Kamer van Volksvertegenwoordigers over de uitvoering van het nationaal investeringsplan en de besteding van de uitgekeerde fondsen. In zijn verslag over het ontwerp van federale begroting 2023 stelt het onder meer dat 55 % van de mijlpalen en doelstellingen van Entiteit I (Federale Staat en Sociale Zekerheid) is bereikt, 19 % in uitvoering was en 26 % een grotere achterstand had, in het bijzonder de mijlpaal 'pensioenhervorming'. Door die vertraging is het verzoek om uitbetaling van de eerste subsidieschijf (847 miljoen euro, waarvan 179 miljoen euro voor de federale overheid) uitgesteld.

Hoofdstuk 4

Internationale betrekkingen

4.1 Samenwerking in EU-verband

4.1.1 Samenwerking met de Europese Rekenkamer

De Europese Rekenkamer (ERK) heeft in 2022 in België acht audits opgestart met het oog op de betrouwbaarheidsverklaring, de zogenaamde *Déclaration d'assurance* – DAS (het formele oordeel van de Europese Rekenkamer over de betrouwbaarheid van de EU-rekeningen alsook over de wettigheid en de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen). Voor vier audits werden waarnemers van het Belgische Rekenhof aangeduid. Deze audits hadden betrekking op mobiliteit, douane en accijnzen en onderwijs (universiteiten). De andere vier audits hadden betrekking op entiteiten waarvoor het Belgische Rekenhof geen controlebevoegdheid heeft.

4.1.2 Samenwerking in het kader van het Contactcomité van de hoge controle instanties (HCI's) van de Europese Unie

Het Rekenhof werkt niet alleen samen met de ERK voor audits in België maar maakt ook deel uit van het Contactcomité van de voorzitters van de hoge controle instanties (HCI's) van de Europese Unie en de ERK. Via die overlegstructuur kunnen de HCI's thema's van gemeenschappelijk belang bespreken in samenwerking met de ERK. De beslissingen van het Contactcomité worden voorbereid en uitgevoerd door verbindingsofficiërs en door werkgroepen en netwerken waarvan het Rekenhof deel uitmaakt.

In het kader van het Franse voorzitterschap van de Europese Unie heeft het Franse Rekenhof een internationale topconferentie georganiseerd over 'de toekomst van Europa'. Die vond plaats in Parijs op 14 en 15 maart 2022. De hoofden van de HCI's van de lidstaten van de Europese Unie en van enkele HCI's van buiten Europa namen eraan deel, net als burgers. De eerste voorzitter vertegenwoordigde het Belgische Rekenhof.

Een vertegenwoordiger van het Rekenhof nam op 3 en 4 mei 2022 in Luxemburg deel aan de jaarlijkse vergadering van het Contactcomité. Het informele informatienetwerk over audit van de EU-Faciliteit (*Recovery and Resilience Facility*) en de nationale plannen voor herstel en veerkracht, dat mee op initiatief van het Rekenhof is gecreëerd, werd er gepresenteerd. De vertegenwoordiger van het Rekenhof presenteerde er twee audits over het Vlaamse herstelplan.

Het Rekenhof is lid van het netwerk van het Contactcomité in verband met de controle van het begrotingsbeleid. Het netwerk wil de methodes en de praktijken voor de controle van het begrotingsbeleid van de lidstaten verbeteren via best practices en door informatie te delen tussen HCI's.

Het Rekenhof nam van 5 tot 7 september 2022 deel aan een seminarie dat daarover werd georganiseerd in Bratislava. De vertegenwoordiger van het Rekenhof gaf daar een presentatie over de uitwerking en de uitvoering van de fundamentele beginselen bij het onderzoek van de begrotingsontwerpen.

Het netwerk had bovendien een parallelle audit gelanceerd over de begrotingskaders op middellange termijn in zijn vergadering in Budapest in 2019. De resultaten van de parallelle auditwerkzaamheden werden voorgesteld in deze sessie van 2022. Omdat het gezamenlijke verslag heel nuttig werd beoordeeld, is het netwerk bereid om in zijn volgende vergaderingen nieuwe parallelle audits op te starten.

4.1.3 Contact met de Europese Commissie

Op 3 februari 2022 heeft een vertegenwoordiger van de Europese Commissie (EC) een online presentatie gegeven over de doorvertaling van het Europese Plan voor Herstel en Veerkracht in het Belgische Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht (NRRP). De EC heeft beoordeeld of het NRRP coherent is en effectief de landspecifieke uitdagingen en prioriteiten aanpakt die in het kader van het Europees Semester werden vastgesteld. Ze heeft daarbij ook aanbevelingen geformuleerd. De EC ziet toe op de uitvoering van het plan en neemt besluiten op grond waarvan de betrokken leningen en subsidies kunnen worden uitgekeerd.

4.2 Samenwerking binnen internationale organisaties van hoge controleinstanties

4.2.1 International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI)

De voorzitter van het Rekenhof en een personeelslid namen deel aan het driejaarlijkse INTOSAI-Congres, dat plaatsvond van 7 tot 11 november 2022 in Rio de Janeiro, Brazilië.

De delegatie nam er deel aan de plenaire vergaderingen van de INTOSAI-commissies, in de eerste plaats van de commissie voor professionele standaarden. Het voorzitterschap van deze commissie, voortaan in handen van de Europese Rekenkamer, bracht daar verslag uit over een grondige analyse van het in 2019 ingevoerde INTOSAI-kader van professionele uitspraken (IFPP). Die analyse moet over een jaar resulteren in een plan voor de gedeeltelijke herziening van het IFPP. De delegatie van het Rekenhof nam ook deel aan de algemene plenaire zittingen, waar INTOSAI-organen en met INTOSAI verbonden organisaties rapporteerden over hun werk tijdens de voorbije congresperiode en hun werkplannen voorlegden voor de komende drie jaar, in het kader van het door het congres goedgekeurde nieuwe strategisch plan 2023-2028 van INTOSAI.

Daarnaast nam de delegatie deel aan de groepsdiscussies en plenaire zittingen over de bijzondere thema's van dit congres: 'de rol van hoge controleinstanties in noodsituaties', en 'INTOSAI: mondiale stem, mondiaal effect, verrijkende impact'. Deze thematische discussies resulteerden in een 'Verklaring van Rio'.

Verder namen de vertegenwoordigers van het Rekenhof in het kader van het congres deel aan vergaderingen van de organisatie van HCI's die het Frans gebruiken (Aisccuf) en van het INTOSAI-forum van HCI's met jurisdictionele opdracht, en hadden ze tal van bilaterale contacten.

4.2.2 European Organization of Supreme Audit Institutions (EUROSAI)

Een delegatie van het Rekenhof, bestaande uit de voorzitters en twee personeelsleden, nam van 22 tot 24 mei 2022 deel aan de *EUROSAI Post-Congress Conference* in Praag, die onder meer negen workshops over diverse onderwerpen inhield. Het statutaire EUROSAI-Congres vond al in april 2021 online plaats.

Samen met Litouwse en Letse collega's organiseerde en modereerde het Rekenhof een workshop over de follow-up van de uitvoering van auditaanbevelingen, gebaseerd op de EUROSAI-gids met best practices daarover. Deze gids is het resultaat van een EUROSAI-projectgroep over dit thema die door het Rekenhof werd geleid. De Europese Rekenkamer en de rekenkamers van Portugal, Letland en Georgië presenteerden er hun werkwijze, waarna in kleinere groepen werd gediscussieerd over hoe stakeholders de impact van rekenkamers kunnen verbeteren.

Een personeelslid gaf in een andere workshop presentaties over de fundamentele beginselen voor begrotingsonderzoek die het Rekenhof heeft opgesteld en het EU-informatienetwerk over audit van herstel- en veerkrachtplannen, dat mee op initiatief van het Rekenhof is gecreëerd.

Vertegenwoordigers van het Rekenhof namen ook deel aan workshops over de visualisering en publicatie van auditproducten, en over het INTOSAI-kader voor professionele uitspraken (IFPP).

Op 10 en 11 maart 2022 nam een personeelslid van het Rekenhof deel aan een workshop over de follow-up van auditaanbevelingen die de HCI van Montenegro organiseerde voor de Balkanregio. Hij startte de workshop met een presentatie over de EUROSAI-gids daarover.

De Europese Rekenkamer en de HCI van het Verenigd Koninkrijk (NAO) legden uit hoe zij aan de hand van een online *tracker* de uitvoering van hun auditaanbevelingen opvolgen. Nadien volgden korte presentaties van rekenkamers van Balkanlanden over de uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd bij het verbeteren van de implementatiegraad van hun aanbevelingen. Tijdens een afsluitend debat konden de deelnemers reageren op de verschillende presentaties.

Twee personeelsleden van het Rekenhof hebben deelgenomen aan de *YES Conference 2022* die het Nationaal Auditbureau van Zweden van 12 tot 15 september 2022 organiseerde in Stockholm. Aan die conferentie namen 90 deelnemers jonger dan 35 jaar en afkomstig van 40 hoge controleinstanties deel.

De conferentie bestond hoofdzakelijk uit talrijke workshops waar de deelnemers ideeën konden uitwisselen over de innoverende praktijken binnen hun instellingen. Een van de leden van de delegatie van het Rekenhof presenteerde Datalab, het expertisecentrum in gegevensanalyse dat binnen het Rekenhof bestaat.

De conferentie had als hoofdthema *experimental culture*. Daarbij introduceert een organisatie een nieuwe cultuur waarmee ze zich een beeld kan vormen van de talrijke veranderingen in de maatschappij. De cultuur is erop gericht vernieuwende werkmethodes te ontwikkelen die tegelijk de geloofwaardigheid en onafhankelijkheid van de hoge controleinstanties vrijwaren. Tot besluit werden verschillende manieren geschetst om die nieuwe organisatiecultuur ingang te kunnen laten vinden.

Op 20 en 21 september 2022 namen twee personeelsleden van het Rekenhof in Londen deel aan een werkvergadering van de EUROSAI-projectgroep *Future Risks and Climate Crises: Time for audit to take a long-term view?*, georganiseerd door de HCI van het Verenigd Koninkrijk en de Europese Rekenkamer. De vergadering had ‘decarbonisatie’ als centraal thema, naast een aantal andere klimaatgerelateerde onderwerpen. De deelnemers van het Rekenhof presenteerden de audit *Voorkomen van schade in overstromingsgevoelige gebieden*. Verder sprak de ERK over zgn. klimaatmitigatie, de NAO over monitoring en rapportering van broeikasgasemissies door de publieke sector en de rekenkamer van Wales over een recente *decarbonisation baseline review*. Een externe spreker van *Accounting for Sustainability* sprak over de ontwikkelingen in klimaatgerelateerde financiële rapporteringsvereisten in Europa. In workshops werd ten slotte van gedachten gewisseld over de manier waarop HCI’s audits in verband met de klimaatcrisis en toekomstige risico’s benaderen.

Twee personeelsleden van het Rekenhof namen van 28 tot 30 november 2022 in Warschau deel aan de jaarvergadering van de EUROSAI-werkgroep voor milieu-audit (EWGEA). Het centrale thema was *Environmental protection in turbulent times*. Er waren uiteenzettingen van gastsprekers van de Europese Commissie, de ERK, het Europees Milieuagentschap en het *European Regional Centre for Ecohydrology*. Verder presenteerden verschillende deelnemende HCI’s audits over deze thematiek.

4.2.3 Association des institutions supérieures de contrôle des finances publiques ayant en commun l’usage du français (Aiscuf)

Een van de initiatieven die Aiscuf promoot om de betrekkingen tussen haar leden te stimuleren, is de organisatie van congressen voor jonge auditors (*Top Congrès*). Er steekt een eenvoudig idee achter: een netwerk van contacten tot stand brengen en bezielen voor uitwisseling van informatie en goede praktijken in een langetermijnperspectief. De tweede editie van het *Top Congrès* vond van 4 tot 6 juli 2022 in Dakar plaats. Het hernam het thema van de eerste editie, namelijk de impact van de activiteiten van de HCI’s voor de burgers. Vier vertegenwoordigers van het Rekenhof namen eraan deel, twee ter plaatse en de andere twee via videoconferentie. Een ervan modereerde een workshop over het publiek (en in het bijzonder voor de burgers) ter beschikking stellen van de controleverslagen.

4.3 Externe audit van internationale organisaties

4.3.1 Organisation conjointe de coopération en matière d’armement (OCCAr)

De *Organisation conjointe de coopération en matière d’armement (OCCAr)* is een Europese intergouvernementele organisatie om het gemeenschappelijk beheer van zestien grote bewapeningsprogramma’s te vergemakkelijken, waarvan de voornaamste betrekking hebben op militaire vrachtvliegtuigen (A400M), fregatten (Fremm) en aanvalshelikopters (Tigre). België neemt deel aan het A400M-programma, en sinds juni 2021, aan het programma *Night Vision Capability (NVC)*.

Het college van rekeningcommissarissen van de OCCAr is belast met de externe controle van de jaarrekeningen en moet het toezichtcomité een auditoordeel en een gedetailleerd verslag van de auditopmerkingen en -aanbevelingen bezorgen. Het Rekenhof is in het college vertegenwoordigd door een van zijn leden en neemt rechtstreeks deel aan de financiële controle van het programma A400M.

In mei 2022 controleerden twee personeelsleden van het Rekenhof samen met Franse, Duitse en Spaanse auditors de rekeningen 2021 van het A400M-programma in Toulouse (Blagnac). In juni 2022 vond in Londen een tweedaagse vergadering plaats om de laatste hand te leggen aan het controleverslag en het oordeel over de rekeningen 2021 en die vervolgens goed te keuren. De vergadering om de audit van de rekeningen 2022 te plannen, vond in oktober 2022 in München plaats.

4.3.2 Wassenaar Arrangement

In het kader van zijn opdracht als externe auditor voor de rekeningen 2019-2021 van het *Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies* heeft het Rekenhof de rekeningen 2021 van deze organisatie gecontroleerd. Een lid van het Rekenhof en een personeelslid presenteerden de resultaten van de controle van de financiële staten voor 2021 (Wenen, 11 oktober 2022).

In december 2021 werd het auditmandaat van het Rekenhof formeel verlengd met drie jaar (rekeningen 2022-2024).

4.3.3 Organisation internationale de la francophonie

De ministeriële conferentie van de *Organisation internationale de la francophonie (OIF)* van 18 november 2022 benoemde het Belgische Rekenhof tot externe auditor van de OIF en van het *Fonds multilatéral unique (FMU)* voor vier jaar vanaf 1 januari 2023. Het FMU is het instrument waarmee de Francophonie haar samenwerkingsacties financiert.

De OIF zorgt voor samenwerking op politiek, educatief, economisch en cultureel vlak tussen haar leden, zijnde 88 landen en regeringen. Die samenwerking vindt plaats aan de zijde van de *Assemblée parlementaire de la francophonie* en vier operatoren (*Agence universitaire de la Francophonie*, *TV5 Monde*, *Association internationale des maires francophones* en *Université Senghor in Alexandrië*). De OIF heeft haar zetel in Parijs. De organisatie heeft ook dertien eenheden buiten de zetel, waaronder een permanente vertegenwoordiging in Brussel.

4.4 Andere multilaterale en bilaterale samenwerking

Op 24 oktober 2022 bracht een Rekenhofdelegatie onder leiding van de voorzitters een bezoek aan de Europese Rekenkamer in Luxemburg, op uitnodiging van mevrouw Annemie Turtelboom, Belgisch ERK-lid, voor hun jaarlijks overleg. Volgende onderwerpen kwamen aan bod: het jaarverslag van de ERK over de uitvoering van de EU-begroting 2021; een selectie van twee recente bijzondere verslagen en een analyse van de ERK; prestatie-indicatoren (KPI's) bij de ERK; de aanpak van de ERK bij wettigheids- en regelmatigheidscontrole; de ISO-certificering van het Rekenhof; de betrekkingen van de ERK met andere EU-instellingen en met andere HCI's.

Op 28 en 29 september 2022 ontving het Rekenhof een delegatie van de HCI van Kazachstan, in het kader van een in 2010 ondertekende samenwerkingsovereenkomst om ervaringen uit te wisselen over auditmethodologie en -procedures. Na een algemene voorstelling van het Rekenhof en zijn organisatie werden presentaties gegeven en gediscussieerd over kwaliteitsmanagement, human resources, vorming, monitoring en planning van een performance audit, begrotingsanalyse en data-analyse.

Op 25 november 2022 namen personeelsleden van het Rekenhof in Londen deel aan een workshop *Tracking performance audits*, georganiseerd door de *London School of Economics*. De rekenkamers van Schotland, Wales, Noord-Ierland en de Britse NAO schetsten hun aanpak bij de follow-up van auditaanbevelingen en de uitdagingen bij de verdere verbetering hiervan. Nadien presenteerde een personeelslid de EUROSAl-gids over dit thema, en lichtte de goede praktijken toe die een efficiënte follow-up bevorderen. Tijdens de workshop werden ook enkele wetenschappelijke onderzoeken toegelicht die op zoek gaan naar factoren die de implementatiegraad van auditaanbevelingen verhogen. Een belangrijk onderzoek van Prof. Thomas Elston en Yuxi Zhang (*London School of Economics*) ging na of overheidsorganisaties die kampen met een onderbenutting van financiële middelen of personeel meer geneigd zijn aanbevelingen van rekenkameraudits te implementeren, omdat zij over meer capaciteit beschikken die ingezet kan worden voor innovatie en veranderingsprocessen binnen de organisatie.

4.5 Betrokkenheid bij de European Evaluation Society

Een vertegenwoordiger van het Rekenhof nam deel aan de tweejaarlijkse conferentie van de *European Evaluation Society*, die plaatsvond van 6 tot 10 juni 2022 in Kopenhagen. De conferentie had als thema *Evaluation at a Watershed: Actions and Shifting Paradigms for Challenging Times*. Ze had tot doel evaluatoren uit verschillende sectoren met elkaar in contact te brengen en ervaringen te laten uitwisselen, specifiek over de rol die evaluatoren spelen binnen het hele beleidsproces en de evaluatietechnieken die vandaag gebruikt kunnen worden.

Hoofdstuk 5

Externe activiteiten

In dit hoofdstuk rapporteert het jaarverslag 2022 over de externe activiteiten van het Rekenhof. Het gaat veelal om een actieve deelname van zijn medewerkers aan studiedagen of colloquia die door externe instanties of opleidingsinstituten worden georganiseerd of door het Rekenhof zelf, al dan niet in samenwerking met een externe instantie.

De externe internationale activiteiten komen in het vorige hoofdstuk aan bod.

5.1 Uiteenzettingen

In 2022 hebben medewerkers van het Rekenhof bij universiteiten of onderwijsinstellingen uiteenzettingen gegeven:

- over de audit *Accijnzen op energieproducten – Vrijstellingen en terugbetalingen*, in het college *Evaluation des politiques publiques* aan de UCLouvain (30 november 2022);
- over de feitelijke en juridische relevantie van het begrip bestuur, aan de faculteit Rechtsgeleerdheid en Criminologische Wetenschappen van de KU Leuven (7, 9 en 11 maart 2022);
- over de rol en bevoegdheden van het Rekenhof, aan de faculteit Rechtsgeleerdheid en Criminologische Wetenschappen van de KU Leuven (22 november 2022);
- over de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de bedrijfsrevisor, in het kader van het themacollege ondernemingsstrafrecht, aan de UAntwerpen (17 maart 2022);
- over het leertraject beleidsevaluatie, aan de faculteit Sociale Wetenschappen van de KU Leuven (28 oktober, 18 en 25 november, 9 en 16 december 2022);
- in de *Cours de comptabilité et finances publiques* in het kader van de opleiding *Master en administration publique* van de UCLouvain – Bergen (september - december 2022);
- in de *Cours de finances publiques de l'État fédéral et des entités fédérées* in het kader van de opleiding *Master en gestion publique* van de *Haute-École de la Province de Liège* (HEPL) (september - december 2022).

Medewerkers van het Rekenhof hebben bovendien uiteenzettingen gegeven:

- over de audit *Tenlasteneming van hulpbehoevende bejaarden in het Waalse Gewest* tijdens de ontbijtconferentie over de uitdagingen op het vlak van de tenlasteneming van bejaarden in Wallonië, georganiseerd door het *Institut Jules Destrée* in het kader van de *Matinales de l'évaluation et de la prospective* (20 oktober 2022);
- over de certificeringsopdracht van het Rekenhof m.b.t. de jaarrekeningen 2020 van de federale Staat, tijdens een vergadering van het Auditcomité van de Federale Overheid - ACFO (15 maart 2022);
- over de audit *Studievoortgang in het hoger onderwijs* voor de Vlaamse Onderwijsraad (18 januari 2022), de Werkgroep Interne Auditoren Hoger Onderwijs (29 maart 2022) en de commissarissen van de Vlaamse regering (14 juni 2022);
- over de audit *Deeltijds kunstonderwijs. Afstemming en toegankelijkheid van het aanbod* voor de Vlaamse Onderwijsraad (2 februari 2022);

- over de audit gewijd aan de implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België (*preparedness review*) in het kader van de Agenda 2030 van de Verenigde Naties m.b.t. de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, aan de KU Leuven (10 november 2022);
- over de controleopdrachten van het Rekenhof, data-analyse, procesonderzoeken en de opvolging van aanbevelingen, tijdens een ontmoetingsdag tussen het Rekenhof en Audit Vlaanderen (6 december 2022).

5.2 Medewerking als deskundige

Vertegenwoordigers van het Rekenhof werkten in 2022 als deskundige mee aan volgende opleidingen en evenementen:

- deelname aan de jury van de Waalse wedstrijd voor de meest verantwoordelijke overheidsopdracht, georganiseerd door de directie Duurzame Ontwikkeling van de Waalse overheidsdienst (13 oktober 2022) en aan de uitreiking van de prijs voor deze wedstrijd (21 oktober 2022);
- vergaderingen van de Waalse commissie Overheidsopdrachten (2 september, 14 oktober en 9 december 2022);
- vergadering van het wetenschappelijk comité van het *Observatoire de la commande publique wallonne* (20 oktober 2022);
- lessen overheidsopdrachten (basissen 1 en 4) aan de studenten van het *Centre d'études, de services et d'information en matière de marchés publics* (Esimap) en tussenkomsten als spreker gedurende het jaarlijkse residentiële seminarie en de specifieke dagen/colloquia (2022);
- presentatie van de vernieuwing op het vlak van overheidsopdrachten op de *National Tender Day* georganiseerd door EBP (27 oktober 2022);
- deelname aan de commissie voor de overheidsopdrachten opgericht bij de diensten van de eerste minister;
- tussenkomsten als spreker tijdens het atelier *Région wallonne, Fédération Wallonie-Bruxelles et Région Bruxelles-Capitale*, in aanwezigheid van raadsheer Vital Put en uiteenzetting door voorzitter Hilde François, over de eerste vaststellingen m.b.t. de certificering van de jaarrekeningen van de federale Staat in het kader van de *Dag van de Publieke Sector* georganiseerd door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren – IBR (25 oktober 2022);
- deelname aan de *Working Group on Evaluation of Public Policies and Programs* van Intosai, tijdens het uitwisselen van ervaring over data-analyse bij de financiële audit *Langdurig zieken - Maatregelen tot re-integratie op de arbeidsmarkt* (26-28 september 2022);
- uiteenzetting over het Rekenhof en de administratieve controle door raadsheer Pierre Rion en professor Marc Bourgeois (ULiège) tijdens het colloquium over de administratieve en juridictionele controle van de overheidsfinanciën, waarvan raadsheer Florence Thys co-voorzitter was en dat werd georganiseerd door het *Centre Montesquieu d'études de l'action publique* van de UCLouvain (29 november 2022);
- gastlezing van raadsheer Vital Put over externe audit in het vak "Financieel management" van de KU Leuven (5 december 2022).

5.3 Bijdragen in publicaties

In 2022 hebben medewerkers volgende artikels gepubliceerd:

- “Auditing COVID-19 recovery and resilience plans: some initial experiences and findings relating to Flanders”, in *ECA Journal*, 2022/1, 98-103 (co-auteurs: Bart Andriessens en Vital Put);
- “Compte rendu de la législation et de la réglementation européenne et belge en matière de marchés publics, publiées en 2021”, in *Chronique des marchés publics 2021-2022* bij EBP Publishers;
- over de audit *Deeltijds kunstonderwijs. Afstemming en toegankelijkheid van het aanbod*, verschenen in het *Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid*, 2021-2022, nr. 4, 294-306;
- over de audit *Studievoortgang in het hoger onderwijs*, in het *Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid*, 2021-2022, nr. 5, 390-401.

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Begroting 2022 van het Rekenhof

Aangepaste ontvangstenbegroting van 2022 (in duizend euro)

Code		Begroting
Lopende ontvangsten		
1	Financiële opbrengsten	0,00
2	Eigen ontvangsten	135,00
3	Diverse en toevallige ontvangsten	10,00
4	Vergoedingen van de commissarissen bij de autonome overheidsbedrijven	527,20
<i>Totaal van de lopende ontvangsten</i>		<i>672,20</i>
Kapitaalontvangsten		
5	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00
<i>Totaal van de kapitaalontvangsten</i>		<i>0,00</i>
Transferontvangsten		
6	Dotatie	53.323,00
<i>Totaal van de transferontvangsten</i>		<i>53.323,00</i>
Algemeen totaal		53.995,20

Aangepaste uitgavenbegroting van 2022 (in duizend euro)

Code		Begroting
Lopende uitgaven		
A	Leden van het Rekenhof	2.731,60
B	Personeel	51.234,70
D	Documentatie	170,50
E	Gebouwen	2.994,50
G	Uitrusting en onderhoud	53,30
H	Verbruiksgoederen	79,00
I	Post – Telecom	74,00
J	Informatica en bureautica	1.034,90
L	Externe relaties	150,60
M	Wagenpark	20,00
N	Onvoorzienbare uitgaven	3,00
O	Externe medewerkers	231,00

Code		Begroting
Q	Internationale organisaties	9,00
U	Specifieke opdrachten	0,00
V	Financiële kosten	1,00
<i>Totaal van de lopende uitgaven</i>		<i>58.787,10</i>
Kapitaaluitgaven		
EE	Gebouwen	78,00
GG	Uitrusting en onderhoud	124,00
JJ	Informatica en Bureautica	864,00
MM	Wagenpark	45,00
<i>Totaal van de kapitaaluitgaven</i>		<i>1.111,00</i>
Transferuitgaven		
	Transferuitgaven	0,00
<i>Totaal van de transferuitgaven</i>		<i>0,00</i>
Algemeen totaal		59.898,10

Bijlage 2 – Rekening 2021 van het Rekenhof

1 Ontvangstenrekening van 2021 (in duizend euro)

Code		Aangepaste ramingen	Gerealiseerde ontvangsten
Lopende ontvangsten			
1	Financiële opbrengsten	0,00	0,91
2	Eigen ontvangsten	135,00	135,00
3	Diverse en toevallige ontvangsten	10,00	23,57
4	Vergoedingen van de commissarissen bij de autonome overheidsbedrijven	525,00	479,21
<i>Totaal van de lopende ontvangsten</i>		<i>670,00</i>	<i>638,69</i>
Kapitaalontvangsten			
5	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00	1,84
<i>Totaal van de kapitaalontvangsten</i>		<i>0,00</i>	<i>1,84</i>
Transferontvangsten			
6	Dotatie	50.408,00	50.408,00
<i>Totaal van de transferontvangsten</i>		<i>50.408,00</i>	<i>50.408,00</i>
Algemeen totaal		51.078,00	51.048,53

2 Uitgavenrekening van 2021 (in duizend euro)

Code		Aangepaste begroting	Aangerekende uitgaven
Lopende uitgaven			
A	Leden van het Rekenhof	2.503,00	2.392,42
B	Personeel	48.727,10	45.376,66
D	Documentatie	164,00	167,25
E	Gebouwen	4.372,00	4.061,94
G	Uitrusting en onderhoud	47,30	9,24
H	Verbruiksgoederen	65,00	32,75
I	Post – Telecom	76,00	57,54
J	Informatica en Bureautica	1.045,40	682,10
L	Externe relaties	166,60	124,61
M	Wagenpark	20,00	14,10
N	Onvoorzienbare uitgaven	3,00	3,65
O	Externe medewerkers	207,00	176,13
Q	Internationale organisaties	11,40	5,63

Code		Aangepaste begroting	Aangerekende uitgaven
U	Specifieke opdrachten	0,00	0,00
V	Financiële kosten	53,00	56,52
Totaal van de lopende uitgaven		57.460,80	53.160,54
Kapitaaluitgaven			
EE	Gebouwen	89,00	58,09
GG	Uitrusting en onderhoud	90,00	23,26
JJ	Informatica en Bureautica	757,40	254,14
MM	Wagenpark	45,00	43,63
Totaal van de kapitaaluitgaven		981,40	379,12
Transferuitgaven			
	Transferuitgaven	0,00	0,00
Totaal van de transferuitgaven		0,00	0,00
Algemeen totaal		58.442,20	53.539,66

3 Jaarrekening van 2021

Balans op 31/12/2021 (in duizend euro)	
Activa	
<i>Immateriële vaste activa</i>	210,86
<i>Materiële vaste activa</i>	936,24
Totaal vaste activa	1.147,10
Vlottende activa	17.027,50
Totaal activa	18.174,60
Passiva	
Eigen vermogen	13.359,82
Schulden	4.814,78
Totaal passiva	18.174,60

**Samenvattende rekening van de economische resultaten en
bestemming van het globaal saldo 2021 (in duizend euro)**

Totaal van de courante kosten	53.645,55	Totaal van de courante opbrengsten	50.989,42
Totaal van de kapitaalverrichtingen inzake kosten	0,00	Totaal van de kapitaalverrichtingen inzake opbrengsten	1,84
<i>Subtotaal</i> 53.645,55		<i>Subtotaal</i> 50.991,26	
		Verlies van het boekjaar	2.654,29
		Terugnemingen van de eigen gereserveerde fondsen	2.491,13
		Verhoging van het netto-passief	163,16

Toelichting 2021 (in duizend euro)

Voor 2022 gevraagde dotatie	50.759,00
Vergoeding van het Waalse Gewest	120,00
Encours van de vastleggingen 2021 te vereffenen ten laste van de begroting 2022	276,55
Gecumuleerd bedrag van het betwiste gedeelte van de bezettingsvergoeding sinds 2013	2.140,36

Bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof in 2022

Overheidsbedrijf	Lid (leden) van het Rekenhof	Wettelijke basis	Jaarlijkse bruto-vergoeding in euro
<i>Académie de recherche et d'enseignement supérieur (Ares)</i>	Florence Thys	Decreet van 09.01.2003, art. 45	8.500,00
Agentschap voor Buitenlandse Handel (ABH)	Hilde François	Wet van 18.12.2002, bijlage II, art. 13 (samenwerkingsakkoord van 24.5.2002)	2.487,72
Apetra	Hilde François	Wet van 26.01.2006, art. 37 en 39bis, § 2	8.021,16
Astrid	Dominique Guide	Wet van 08.06.1998, art. 18	4.375,00
Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO)	Tine Debusschere	Wet van 03.11.2001, art. 5bis	-
bpost	Hilde François Philippe Roland	Wet van 21.03.1991, art. 25	42.830,43 42.830,43
<i>Chantier de créosotage Bruxelles</i>	Pierre Rion Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	3.197,79 3.197,79
De Leeuwe II	Jan Debucquoy Pierre Rion	Wet van 21.03.1991, art. 25	-
Enabel	Walter Schroons	Wet van 23.11.2017, art. 40	15.000,00
<i>Fonds du logement des familles nombreuses de Wallonie (FLW)</i>	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 185bis	8.500,00
<i>Fonds Écureuil de la Communauté française</i>	Alain Bolly	Decreten van 20.06.2002 en 09.01.2003	5.000,00
HR Rail	Walter Schroons	Koninklijk besluit van 11.12.2013, art. 55	16.175,91
Infrabel	Pierre Rion Rudi Moens	Wet van 21.03.1991, art. 25	28.344,00 28.344,00
<i>Institut de la formation en cours de carrière (IFC) – Communauté française</i>	Florence Thys	Decreet van 09.01.2003	2.500,00
Nationale Loterij	Jan Debucquoy	Wetten van 22.07.1991 en 19.04.2002, art. 20	19.191,66
NMBS	Pierre Rion Rudi Moens	Wet van 21.03.1991, art. 25	33.901,09 33.901,09
<i>Office de la naissance et de l'enfance (ONE) – Communauté française</i>	Olivier Hubert	Decreet van 09.01.2003	17.500,00
Paleis voor Schone Kunsten	Vitale Put Florence Thys	Wet van 07.05.1999, art. 15	5.000,00 5.000,00

Overheidsbedrijf	Lid (leden) van het Rekenhof	Wettelijke basis	Jaarlijkse bruto-vergoeding in euro
Proximus	Jan Debucquoy Dominique Guide	Wet van 21.03.1991, art. 25	33.697,71 33.697,71
<i>Radio-télévision belge de la Communauté française (RTBF)</i>	Florence Thys	Decreten van 14.07.1997 en 09.01.2003	17.500,00
skeyes	Hilde François Philippe Roland	Wet van 21.03.1991, art. 25	17.738,38 17.738,38
<i>Société publique de gestion de l'eau (SPGE)– Région wallonne</i>	Alain Bolly	Gecoördineerd Waterwetboek van 03.03.2005, art. D 331	10.557,53
<i>Société wallonne de financement complémentaire des infrastructures (Sofico)</i>	Philippe Roland	Decreet van 10.03.1994, art. 10	8.500,00
<i>Société wallonne des eaux (SWDE)</i>	Olivier Hubert	Gecoördineerd Waterwetboek van 03.03.2005, art. D 379	10.444,01
<i>Société wallonne du crédit social (SWCS)</i>	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 175.15	-
<i>Société wallonne du logement (SWL)</i>	Olivier Hubert	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 116	-
SPV 162	Alain Bolly Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.065,93 1.065,93
SPV Brussels Port	Alain Bolly Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.065,93 1.065,93
SPV Zwankendamme	Alain Bolly Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.598,89 1.598,89
Tuc Rail	Olivier Hubert Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	6.395,57 6.395,57
Wetenschapspark Leuven Noord	Pierre Rion Rudi Moens	Oprichtingsakte van 10.12.2020	-
Woodprotect	Pierre Rion Walter Schroons	Wet van 21.03.1991, art. 25	1.598,89 1.598,89
<i>Wallonie-Bruxelles Enseignement</i>	Florence Thys	Decreet van 09.01.2003	8.500,00
Ypto	Hilde François Philippe Roland	Wet van 21.03.1991, art. 25	3.730,75 3.730,75

Bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht

Kamer van Volksvertegenwoordigers		
31.01.2022	Michael Freilich	Aankoop van twee kantoorgebouwen door de federale overheid in Brussel-Noord
17.11.2022	Kathleen Depoorter	Stockbeheer en waardebeoordeling van de (strategische) stock die onder de verantwoordelijkheid van de FOD Volksgezondheid valt, evenals de financiële afwikkeling van het RIZIV
2.12.2022	Sander Loones	Onderzoek van de federale begroting 2023: besparing lonen van regeringsleden en leden van de Senaat – digitax – perequatie – inkomsten fraudebestrijding – dividend Nationale Bank – impact energiesteuemaatregelen – budgettaire traject voor de politie
7.12.2022	Peter De Roover	Onderzoek van de federale begroting 2023: onderzoek van de overwinstbelasting, van de hervorming van de auteursrechten en van de taks op de collectieve beleggingsinstellingen, verzekeringsinstellingen en banken
14.12.2022	Sander Loones	Onderzoek van de federale begroting 2023: verzoek om inzage in voorbereidende versie van de budgettaire analyse van het Rekenhof – verzoek om inzage in e-mailverkeer tussen kabinetten
15.12.2022	Wouter Vermeersch	Onderzoek van de federale begroting 2023: verzoek tot het ontvangen van een kopie van de synthese van opmerkingen die het Rekenhof naar de kabinetten van de minister van Financiën en staatssecretaris voor Begroting zou hebben gestuurd – verzoek tot het ontvangen van een kopie van interne ontwerpversies van het begrotingsonderzoek – verzoek tot het ontvangen van een kopie van een nota aan de ministerraad van 28 oktober 2022 in het kader van een voorontwerp van wet houdende hervorming van de fiscaliteit op de energiefactuur

Bijlage 5 – Publicaties

Federale staat

Boek van het Rekenhof

- 179^e Boek van het Rekenhof, deel I: Opmerkingen over de rekeningen 2021 van het algemeen bestuur, de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de gelijkgestelde instellingen – [Volume I: commentaar](#) & [Volume II: tabellen](#) – september 2022
- 179^e Boek van het Rekenhof, deel II: [Boek 2022 over de Sociale Zekerheid](#) – november 2022
- 179^e Boek van het Rekenhof, deel III: [Begrotingsbeleid van de federale overheid](#) – november 2022
- 179^e Boek van het Rekenhof, deel IV: [Jaarrekening 2021 van de federale Staat](#) – december 2022

Audit waarvan de resultaten zijn gepubliceerd in deel I van 179^e Boek

Uitvoering van de wet van 22 mei 2003

Federale staatsschuld en intrestlasten

Interne beheersing en boeking van de verrichtingen van de federale overheidsschuld: opvolging en bijkomende controles

Beheer van de fiscale IT-toepassingen bij de FOD Financiën

Afzonderlijke publicaties

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd als afzonderlijke publicatie

[Fedris - preventie-opdracht voor arbeidsongevallen bij ondernemingen](#) – januari 2022

Om het aantal arbeidsongevallen sterk te doen dalen, wilde de regering de werkgevers meer financieel verantwoordelijk stellen voor preventie. Fedris, het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's, kreeg daarvoor in 2009 twee bijkomende preventie-opdrachten: het opzetten van een stelsel van premiedifferentiatie en van het zogenaamde stelsel van ondernemingen met een verzaamd risico. Het Rekenhof stelt vast dat de eerste opdracht nooit is gerealiseerd en de mogelijke impact van het stelsel van het verzaamd risico zeer beperkt blijft. De bestaansreden zelf van dat stelsel komt daardoor op de helling te staan.

[HR-beleid in de penitentiaire diensten - organisatie en performantie](#) – januari 2022

Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd naar de organisatie en performantie van het HR-beleid in de penitentiaire diensten. Daaruit blijkt dat het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen van de FOD Justitie te kampen heeft met personeelstekorten, een hoge werkdruk en een grote verlofachterstand, en daarnaast ook wordt geconfronteerd met belangrijke besparingen en de invoering van de gewaarborgde dienstverlening. De evaluatie van deze gewaarborgde dienstverlening, zoals opgelegd door de wet van 23 maart 2019, werd nog niet uitgevoerd. Ook de hervormingen ter verbetering van de operationele werking, waarvan de contouren werden vastgelegd in dezelfde wet, lopen vertraging op.

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd als afzonderlijke publicatie

Weddebijslagen in de berekening van het ambtenarenpensioen – januari 2022

In zijn verslag aan het federale parlement stelt het Rekenhof vast dat het aantal weddebijslagen dat meegerekend wordt bij de berekening van ambtenarenpensioenen alleen maar uitbreidt, hoewel de wetgever dat systeem wil laten uitdoven. Bovendien controleert noch de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) noch de Federale Pensioendienst (FPD) afdoende of de wettelijk verplichte pensioenafhoudingen op aanneembare weddebijslagen ook effectief worden geïnd. Doordat het lang duurt voordat (nieuwe) weddebijslagen in de wet worden opgenomen en aldus kunnen meetellen voor de pensioenen, worden de pensioenuitgaven doorgeschoven naar volgende begrotingsjaren terwijl de ontvangsten wel onmiddellijk worden aangerekend. Tot slot neemt de FPD een aantal latere weddebijslagen in aanmerking terwijl een duidelijke juridische band met een weddebijslag uit de wet ontbreekt.

COVID-19 en continuïteit van de federale openbare dienstverlening - Toepassing van de maatregelen op het vlak van personeel – februari 2022

In zijn verslag aan het federale parlement stelt het Rekenhof vast dat de federale administraties de continuïteit van hun dienstverlening hebben verzekerd in het kader van de COVID-19-crisis. Ook al beschikte slechts de helft van de onderzochte administraties over een continuïteitsplan, allemaal hadden ze continuïteitsdoelstellingen vastgelegd of hun essentiële opdrachten geïdentificeerd. Van de federale maatregelen op het vlak van personeel die de continuïteit van de dienstverlening moesten bevorderen, waren de uitbreiding van het telewerk en de tijdelijke terbeschikkingstelling van personeel cruciale maatregelen. Hoewel er bij de administraties sprake was van vertragingen en dienstonderbrekingen, hebben deze geen significante invloed gehad op de continuïteit van de openbare dienstverlening. Het Rekenhof vestigt tot slot de aandacht op het feit dat de toegenomen digitalisering en automatisering van de federale administratie niet te koste mogen gaan van kwetsbare doelgroepen en dat een minimum aan fysieke contactpunten moet behouden blijven.

Centralisatie van de federale aankopen - Evaluatie van het overheidsbeleid via de invoering van het nieuwe gemeenschappelijke samenwerkingsmodel – februari 2022

Het Rekenhof heeft de definitie, de opvolging en de evaluatie van het federale beleid voor de centralisatie van de aankopen geanalyseerd. Het heeft de organisatie onderzocht die werd ingevoerd om de realisatie van die doelstellingen in de hand te werken alsook de kwaliteit van de werking van het samenwerkingsmodel dat sinds 2018 wordt gebruikt. Een meerjarenplanning van de behoeften moet aldus voortaan de mogelijk te centraliseren behoeften vooraf in kaart brengen en consolideren. Het Rekenhof stelde vast dat het nieuwe beleid voor de centralisatie van de aankopen, drie jaar nadat het werd opgestart, het moeilijk heeft om resultaten te genereren in termen van doeltreffendheid (budgettaire besparingen) en doelmatigheid (daling van het aantal individuele aankoopprocedures en van het aantal federale aankopers).

Accijnzen op energieproducten – Vrijstellingen en terugbetalingen – maart 2022

Het Rekenhof heeft de stelsels voor vrijstellingen van accijnzen op energieproducten onderzocht, en de manier waarop de Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen (AAD&A) van de FOD Financiën de toepassing van die stelsels controleert. Het stelt vast dat de doelstellingen van die stelsels soms contradictorisch zijn en dat er geen volledige en becijferde evaluatie voor gebeurt. Er is onder meer nood aan coördinatie tussen de beleidsniveaus om te zorgen voor een coherent beleid. Het Rekenhof stelt ook hiaten vast in de manier waarop de FOD Financiën zijn opdrachten uitvoert: gebrek aan monitoring en aan beschikbare gegevens, doelstellingen die onvoldoende berusten op risicoanalyses, tekortkomingen in het proces voor de terugbetaling van accijnzen op professionele diesel.

Kentekenplaten - Beheer van de concessie door de Staat – mei 2022

In zijn verslag aan het federale parlement onderzoekt het Rekenhof hoe de concessie wordt beheerd die de Staat heeft gegund voor het uitreiken van kentekenplaten en kentekenbewijzen voor voertuigen. De uitbesteding werd in 2010 weliswaar voorbereid, maar de ramingen op basis waarvan dat gebeurde (kosten, besparingen, winsten inzake doeltreffendheid en kwaliteit van de dienstverlening aan de gebruikers), kunnen niet worden geverifieerd. De eerste concessie werd in 2019 vernieuwd, maar zonder dat een volledige evaluatie ervan werd voorgelegd aan de ministerraad. Bijgevolg kan onmogelijk worden aangetoond dat uitbesteding zuiniger en efficiënter is dan eigen beheer, en dat de vergoedingen die de gebruikers betalen, in verhouding staan tot de werkelijke kosten. Het bestek miskent bovendien de regelgeving over concessieovereenkomsten en verleent een buitensporig concurrentieel voordeel aan de eerste concessiehouder. Hoewel de tweede concessie globaal wordt uitgevoerd overeenkomstig het bestek, worden de activiteiten van de concessiehouder onvoldoende gecontroleerd en garandeert die controle niet dat de ontvangsten voor de Staat correct worden berekend.

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd als afzonderlijke publicatie

Veiligheidsverificaties door de Nationale Veiligheidsoverheid (NVO) - Regelgeving en organisatie – mei 2022

Met een veiligheidsverificatie gaat de Nationale Veiligheidsoverheid (NVO) na of de toegang van een persoon tot een functie of een locatie een risico inhoudt voor de veiligheid en fundamentele belangen van de Staat, de openbare orde of de fysieke integriteit van andere aanwezige personen. Dit gebeurt op basis van bestaande gegevens in bij wet opgelijste databanken bij de Federale Politie, de Veiligheid van de Staat (VSSE) en de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid (ADIV), de zogenaamde 'screeningsdiensten'. De NVO werkt als 'collegiale dienst' en is o.m. samengesteld uit die screeningsdiensten. Zijn secretariaat is ondergebracht bij de FOD Buitenlandse Zaken. Door de evoluties in de Europese regelgeving (op het vlak van de luchtvaartsector) en de uitbreiding van het instrument van de veiligheidsverificaties naar andere activiteitensectoren valt het te verwachten dat het aantal aanvragen van veiligheidsverificaties door de NVO sterk zal toenemen. Het Rekenhof stelt vast dat de reglementering rond de veiligheidsverificaties alsook de administratieve structuur en de werkwijzen van de NVO voor verbetering vatbaar zijn, met het oog op het consistent, efficiënt en kwaliteitsvol uitvoeren van veiligheidsverificaties en het afleveren van veiligheidsadviezen en -attesten door de NVO.

APETRA nv van publiek recht met sociaal oogmerk - Uitvoering van de opdrachten van openbare dienst in 2020 – mei 2022

Het Rekenhof rapporteert jaarlijks, door bemiddeling van zijn vertegenwoordiger binnen het College van Commissarissen, aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat over de uitvoering van de opdrachten van openbare dienst van de nv van publiek recht met sociaal oogmerk APETRA. APETRA houdt de strategische olievoorraad aan in het kader van de verplichtingen van België als lidstaat van de Europese Unie en van het Internationaal Energie-Agentschap (IEA). Dit verslag licht de activiteiten toe van APETRA in 2020.

Basisopleiding voor politie-inspecteurs – juni 2022

Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd over de basisopleiding voor politie-inspecteurs, die essentieel is voor de goede werking van de geïntegreerde politie. Het is van oordeel dat de Federale Politie geen homogene opleiding noch een gelijkwaardige validering van de verworven kennis in alle scholen kan waarborgen. Voorts kunnen de reglementaire kwaliteitsnormen niet worden opgevolgd bij gebrek aan een gecentraliseerd kader. Het Rekenhof stelt ook vast dat de middelen sterk verschillen van school tot school. De Federale Politie heeft bovendien geen zicht op de totale kostprijs van de opleiding per aspirant.

Overheidsopdrachten in de federale administratie – juni 2022

Het Rekenhof heeft in 2020 en 2021 een selectie overheidsopdrachten onderzocht die werden gegund door federale departementen, instellingen en overheidsbedrijven. Het brengt daarover verslag uit aan het federale parlement. In dat verslag stelt het vast dat ze de overheidsopdrachtenregelgeving vrij goed beheersen en nauwgezet waken over de naleving ervan. Daarnaast maakte het Rekenhof een analyse van de centralisatie van het federale aankoopbeleid, waarbij ook de gunning en uitvoering van zes gemeenschappelijke opdrachten werd onderzocht, en van de concessie gegund aan bpost door de FOD Mobiliteit en Vervoer voor het uitreiken van de kentekenplaten. Het Rekenhof formuleert aanbevelingen om de overheidsopdrachtenwetgeving nog beter na te leven en de dossiers doeltreffend op te volgen.

Betalingen aan belastingparadijzen – juni 2022

In zijn verslag aan het federale parlement onderzoekt het Rekenhof hoe de fiscus de verplichte aangifte van betalingen aan belastingparadijzen controleert. Het stelt vast dat de regelgeving niet duidelijk is: er zijn drie officiële lijsten met belastingparadijzen en de Belgische lijst is niet meer in overeenstemming met de Belgische regelgeving. Bovendien is de regelgeving moeilijk afdwingbaar door onder meer een bepaling in de memorie van toelichting van de programmawet, door de invloed van het vrij verkeer van kapitaal en door dubbelbelastingverdragen. De controles leveren tot slot weinig op en de aangifteplicht kan gemakkelijk omzeild worden. Het Rekenhof beveelt de fiscus dan ook aan zijn controlestrategie aan te passen en meer in te zetten op het detecteren van niet-aangegeven betalingen.

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd als afzonderlijke publicatie

Overheidsopdrachten van Defensie – Regelmatigheid en goed beheer – oktober 2022

Tussen 2018 en 2020 plaatste Defensie overheidsopdrachten voor meer dan 13 miljard euro (exclusief btw). Het Rekenhof onderzocht een selectie van die opdrachten in het licht van de toepasselijke interne-beheersingsactiviteiten en van de verschillende overheidsopdrachtregelgevingen. Het concludeert dat de controleomgeving redelijk uitgewerkt en geformaliseerd is, ondanks enkele zwakke punten. De controleactiviteiten die Defensie heeft ingesteld, dragen bij tot het verminderen van de risico's die inherent zijn aan de aankoopfunctie. Het Rekenhof stelt echter soms substantiële onregelmatigheden vast. Voor opdrachten van minder dan of gelijk aan 30.000 euro zijn er in verschillende dossiers tekortkomingen bij de toepassing van het mededingingsbeginsel en het beginsel van gelijke behandeling. Voor opdrachten van meer dan 30.000 euro merkt het Rekenhof meer bepaald op dat er tekortkomingen zijn bij het onderzoek van de prijzen die de inschrijvende ondernemingen voorstellen, dat de redenen van uitsluiting van de inschrijvers niet worden gecontroleerd en dat er moeilijkheden zijn om in de loop van de uitvoering van de opdracht aangebrachte wijzigingen te omkaderen. Het Rekenhof beveelt Defensie onder andere aan transparanter te zijn ten aanzien van de beslissings- en controle- instanties over de werkelijke financiële impact van bepaalde projecten.

Modernisering en inrichting van de site en de gebouwen van het station van Bergen – oktober 2022

Op verzoek van het federale parlement onderzocht het Rekenhof de modernisering en inrichting van de site en de gebouwen van het station van Bergen. Dat project onderging ingrijpende wijzigingen tijdens de ontwerpfasen: de prijsvraag die in 2006 werd gelanceerd, beoogde een voetgangersbrug boven de sporen met behoud van het oude station, terwijl het definitieve ontwerp dat in 2011 werd goedgekeurd, de bouw van een nieuw multimodaal station in brugvorm omvatte. Die evolutie had gevolgen voor het budget, dat in 2021 was opgelopen tot nagenoeg 332 miljoen euro. Bij de uitvoering heeft zich een reeks ernstige incidenten voorgedaan. Die hielden voornamelijk verband met het faillissement van de inschrijver die de metalen structuur van het station in brugvorm moest bouwen. Ook dat had gevolgen voor het budget en voor de planning. Wat de overheidsopdrachten betreft, stelt het Rekenhof vast dat de aanwijzing van de winnaar van de architectuurprijsvraag tekortkomingen vertoont. Bij de meeste opdrachten die werden gesloten voor de uitvoering van het project, werd de wetgeving in acht genomen.

Humanresourcesbeheer bij Fedasil – november 2022

Het Rekenhof heeft onderzocht of het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil) zijn personeelscyclus voldoende in de hand heeft om het hoofd te kunnen bieden aan de risico's eigen aan het humanresourcesbeheer. In zijn verslag analyseert het Rekenhof de voornaamste HR-processen en gaat het na welk gevolg werd gegeven aan de aanbevelingen die het in een voorgaande audit van 2009 had geformuleerd. Het Rekenhof beveelt Fedasil onder andere aan een risicoanalyse te ontwikkelen die specifiek is gericht op HR, het gebruik van arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur te beperken tot situaties die dat rechtvaardigen en de personeelsleden principieel een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur aan te bieden.

Beleid inzake het voorschrijven en afleveren van antibiotica – december 2022

In zijn rapport aan het federale parlement onderzoekt het Rekenhof het beleid inzake het voorschrijven en afleveren van antibiotica voor menselijk gebruik, omdat België nog altijd één van de grootste verbruikers van antibiotica is in Europa. Maar hoe meer antibiotica er worden gebruikt, hoe resistenter bacteriën worden tegen de werking van die geneesmiddelen. In ons land ligt die resistentie elk jaar aan de basis van honderden doden. Het Rekenhof stelt vast dat het beleid vooralsnog niet doeltreffend is om het antibioticagebruik te beperken. Daarom beveelt het de federale instellingen aan acties te ondernemen die al hebben bewezen nuttig te zijn om de kwaliteit van de voorschriften te verbeteren en om de hoeveelheid antibiotica te verminderen die nodeloos wordt afgeleverd in de apotheken.

Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse Provincies

Activiteitenverslag 2021 van de Nederlandse kamer van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement
– mei 2022

Rekeningenrapport over 2021 – juni 2022

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in het Rekeningenrapport

Kwaliteit van de BBT bij de begrotingsuitvoering

Overdrachten van beleidskredieten 2021

Impact van de coronapandemie op de rekening 2021

Problematiek van de wachtlijsten

Kostenefficiëntie van de beleidshervormingen inzake zonnepanelen

Vlaams doelgroepenbeleid: uitgavenevolucie en beleidsinformatie

Afzonderlijke publicaties

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn als afzonderlijke publicatie

[Relanceplan Vlaamse Veerkracht](#) – maart 2022

De Vlaamse Regering heeft in september 2020 een Vlaams relanceplan met 180 projecten opgesteld, waarmee het de gevolgen van de COVID-19-pandemie tracht op te vangen en een veerkrachtiger Vlaanderen wil uitbouwen. Daarvan maken 55 projecten ook deel uit van het nationaal relanceplan, waarvoor Vlaanderen Europese middelen bekomt. Het Rekenhof heeft het Vlaams Parlement daarover twee rapporten bezorgd: enerzijds heeft het in een auditrapport de visie, opmaak, doelstellingen en opvolging van het plan geëvalueerd, anderzijds heeft het op verzoek van het Vlaams Parlement een evaluatierapport gemaakt van de voortgangsrapportage waarin de Vlaamse Regering over de stand van zaken van alle projecten communiceert.

[Voortgang relanceplan Vlaamse Veerkracht - Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit van de derde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering](#) – maart 2022

De Vlaamse Regering heeft in september 2020 een Vlaams relanceplan met 180 projecten opgesteld, waarmee het de gevolgen van de COVID-19-pandemie tracht op te vangen en een veerkrachtiger Vlaanderen wil uitbouwen. Daarvan maken 55 projecten ook deel uit van het nationaal relanceplan, waarvoor Vlaanderen Europese middelen bekomt. Het Rekenhof heeft het Vlaams Parlement daarover twee rapporten bezorgd: enerzijds heeft het in een auditrapport de visie, opmaak, doelstellingen en opvolging van het plan geëvalueerd, anderzijds heeft het op verzoek van het Vlaams Parlement een evaluatierapport gemaakt van de voortgangsrapportage waarin de Vlaamse Regering over de stand van zaken van alle projecten communiceert.

[Toekomstverbond - Controleverslag bij de tweede financiële voortgangsrapportage](#) – maart 2022

Het Vlaams Parlement volgt het Toekomstverbond (voor een bereikbare en leefbare Antwerpse regio) op met een systeem van voortgangsrapportages. Voor de beoordeling van de financieel-budgettaire rapportering doet het Vlaams Parlement een beroep op het Rekenhof.

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn als afzonderlijke publicatie

[Aanpak van gevaarlijke punten voor een betere verkeersveiligheid](#) – juni 2022

Met de aanpak van gevaarlijke punten streeft de Vlaamse overheid naar een slachtoffervrij verkeer tegen 2050. Het historisch programma, waarbij 800 gevaarlijke punten in 5 jaar tijd zouden worden aangepakt, zal pas 22 jaar na de start volledig zijn uitgevoerd tegen een kostprijs van ongeveer één miljard euro. Sinds 2018 hanteert de Vlaamse overheid een nieuwe aanpak: jaarlijks publiceert ze een dynamische lijst met de gevaarlijke punten die dat jaar werden gedetecteerd. De dynamische lijst van 2021 bevatte 313 gevaarlijke punten: 101 locaties waren nieuw en 212 locaties stonden al op eerdere lijsten. In de 4 jaar dynamische werking zijn er 580 unieke gevaarlijke punten gedetecteerd, waarvan er eind 2021 232 punten in uitvoering of uitgevoerd waren. De kostprijs van de dynamische werking is onduidelijk. Tijdens de volledige uitvoeringsperiode heeft de overheid weinig gemonitord en geëvalueerd, zodat er geen zekerheid bestaat over de value for money.

[Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden](#) – juni 2022

Bij zijn evaluatie van de Vlaamse hulp- en dienstverlening aan gedetineerden stelde het Rekenhof vast dat de regie en centrale ondersteuning ervan nog onvoldoende sterk zijn. Er ontbreekt nog steeds een individueel hulp- en dienstverleningsplan dat de noden en behoeften van de gedetineerde beschrijft en waarin alle trajecten op elkaar worden afgestemd. Het aanbod in de gevangenissen is aangepast aan de specifieke gevangeniscontext, maar wordt soms gehypothekeerd door (praktische) obstakels, zoals verouderde infrastructuur. Structurele drughulpverlening tijdens detentie ontbreekt en er is nood aan meer samenwerking met de OCMW's rond de vrijlating. Hulp- en dienstverleningstrajecten worden vaak onderbroken, soms om persoonlijke redenen, maar ook wegens structurele obstakels, zoals transfers naar een andere gevangenis en stakingen. Binnen het onderzoeksopzet van het Rekenhof blijkt dat de onderzochte hulp- en dienstverlening niet leidt tot meer tewerkstelling na vrijlating en minder wederopsluiting. Uitgebreider kwantitatief vervolgonderzoek is echter nodig.

Franse Gemeenschap

Boek van het Rekenhof

34^e Boek van Opmerkingen van het Rekenhof voorgelegd aan het Parlement van de Franse Gemeenschap – [deel I](#) & [deel II](#) (document in het Frans) – oktober 2022

Duitstalige Gemeenschap

Boek van het Rekenhof

[Controleverslag van het Rekenhof 2021](#) – 33^e Boek voorgelegd aan het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap (document in het Duits) – oktober 2022

Waals Gewest en Waalse Provincies

Boek van het Rekenhof

34^e Boek van Opmerkingen van het Rekenhof voorgelegd aan het Waals Parlement – [deel I](#) & [deel II](#) (document in het Frans) - oktober 2022

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in deel II van het 34^e Boek

Opvolgingsaudit van de overheidsopdrachten van de Forem

Audit van de ministeriële kabinetten

Opvolging van de aanbevelingen geformuleerd in de thematische audits

Afzonderlijke verslagen

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn als afzonderlijke publicatie

[Steun van het Waals Gewest voor dagelijkse verplaatsingen per fiets](#) (document in het Frans)
– april 2022

Het Rekenhof heeft onderzoek gedaan naar de steun die het Waals Gewest biedt voor dagelijkse verplaatsingen per fiets. De audit spitte zich toe op twee thema's: de strategie van het gewest om nutsverplaatsingen per fiets aan te moedigen, en de manier waarop die strategie wordt vertaald in de subsidiëring van door de gemeenten uit te voeren infrastructuurwerken.

[Archeologie in het Waalse Gewest – Opvolgingsaudit](#) (document in het Frans) – juni 2022

Het Rekenhof heeft een opvolgingsaudit uitgevoerd in verband met de archeologie in het Waalse Gewest. De audit focuste op twee thema's die nader werden besproken in de initiële audit, namelijk de preventieve archeologie en de controle op de toekenning en de aanwending van subsidies.

[Het beheer van de human resources van de autonome havens van het Waalse Gewest](#) (document in het Frans) – september 2022

Het Rekenhof heeft het beheer van het personeel van de autonome havens van het Waalse Gewest geëvalueerd; het gaat dan om de havens van Luik (PAL), Charleroi (PAC), Namen (PAN) en de havens van het centrum en het westen (Paco). Aan de hand van die audit konden bij PAC, PAN en Paco verschillende tekortkomingen worden vastgesteld in verband met de toepassing van de Waalse Ambtenarencode, de niet-overeenstemming van de berekening van de wedden met de fiscale of sociale regelgeving, evenals het ontbreken van bepaalde verantwoordingsstukken in de dossiers in het vlak van selectie.

[Het door het Waalse Gewest ingerichte integratietraject voor nieuwkomers – Tenuitvoerlegging en financiering](#) (document in het Frans) – oktober 2022

Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd van het door het Waalse Gewest in 2014 georganiseerde integratietraject. Die regeling wil de integratie van nieuwkomers die op het gewestelijke grondgebied wonen, vergemakkelijken. Ze combineert onder meer individuele begeleiding, informatie over het burgerschap en taalopleidingen. Nieuwkomers zijn verplicht het integratietraject te volgen. Het kan ook op vrijwillige basis worden gevolgd door iedere vreemdeling of persoon van buitenlandse herkomst. In 2019 namen nagenoeg 3.000 personen deel aan het Waalse integratietraject, waarvan 60 % het attest van het beëindigen van het traject heeft behaald.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Boek van het Rekenhof

27^e Boek van het Rekenhof voorgelegd aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en aan de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie – oktober 2022

Audit waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in het 27^e Boek

Opdracht i.v.m. het op peil brengen van de zuiveringsinstallatie van Brussel-Zuid

---

Afzonderlijke publicatie

Audits waarvan de resultaten gepubliceerd zijn als afzonderlijke publicatie

Het door de Franse Gemeenschapscommissie ingericht onthaaltraject voor nieuwkomers – Tenuitvoerlegging en financiering (document in het Frans) – oktober 2022

Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd van het door de Franse Gemeenschapscommissie ingericht onthaaltraject voor vreemdelingen. Die regeling wil de integratie van nieuwkomers die in het Brussels Gewest wonen, vergemakkelijken. Ze combineert onder meer individuele begeleiding, informatie over het burgerschap en taalopleidingen. In de loop van 2019 stapten nagenoeg 2.300 nieuwe begunstigden in het traject terwijl er iets meer dan 500 het traject volledig hebben afgelegd. Sedert 1 juni 2022 zijn nieuwkomers verplicht het onthaaltraject te volgen, behoudens reglementair bepaalde vrijstelling. Het Rekenhof onderzocht de tenuitvoerlegging van het onthaaltraject alsook de financiering ervan.

Dit verslag is alleen elektronisch beschikbaar,
in het Nederlands en het Frans, op www.rekenhof.be.
Er is ook een Engelstalige samenvatting beschikbaar.

ONLINE PUBLICATIE

ISSN 1378-7977

PREPRESS

Centrale drukkerij van de Kamer van Volksvertegenwoordigers

COVERFOTO'S

Shutterstock

ADRES

Rekenhof
Regentschapsstraat 2
1000 Brussel

TEL.

+32 2 551 81 11

www.rekenhof.be